

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE TERMIJNMARKT, DE EXCEPTIE VAN SPEL EN HET K.B.

VAN 15 OKTOBER 1934

Dat de handelsbeurzen in onze moderne economie niet alleen als afzetmarkt, doch ook in het kader der actuele credietorganisatie als regelaars der prijzen van goederen (warenbeurzen) en effecten (openbare fondsen- en wisselbeurzen) een belangrijke plaats bekleden, staat buiten alle betwisting. De hun toebedeelde rol is langzamerhand meer belangrijk geworden naargelang enerzijds de staatsschulden en de daarmee verband houdende obligatiënnuitgiften stegen en anderzijds de internationale en binnenlandse handelsbetrekkingen (ziet naar het steeds groter wordend aantal naamloze vennootschappen) zich uitbreidden in intensiteit en ruimte.

In deze korte studie weze het ons toegelaten ons te beperken tot die beuzen, waar roerende waarden op termijn worden verhandeld; op termijn in tegenstelling met contant; roerende waarden — in tegenstelling met goederen — die twee categorieën omvatten : primo deze met een vast inkomen, à revenu fixe, nl. de renten bij staatsuitgiften en de obligaties bij emissies door de andere publiekrechtelijke instellingen en door de naamloze vennootschappen; secundo deze met een veranderlijk inkomen, à revenu variable, nl. de aandelen uitgegeven door de vennootschappen. De eerste zijn schuldvorderingen, de tweede vertegenwoordigen de rechten van een deelgenoot.

*Wat zijn termijnoperaties? -
Soorten van termijnmarkten.*

Lezen we desbetreffende de Pandecten : « Les marchés à terme sont ceux, dans lesquels la livraison des valeurs ne doit avoir lieu qu'à une époque plus ou moins éloignée de celle de la convention, déterminée à l'avance par les usages de la Bourse » (1). Dan wanneer de contantmarkt dadelijke levering en ditobetaling onderstelt, dan wanneer een credietverkoop dadelijke levering maar uitstel van betaling voorziet, staan we in casu én voor een levering én voor een betaling, die op een later tijdstip, likwidatie of vervaldag (échéance) genoemd, zullen plaats vinden.

Een meer nauwkeurige bepaling geven is uitgesloten omwille van het bestaan van verscheidene soorten termijnoperaties, die allen, ofschoon in essentie beantwoordend aan de gegeven definitie, toch uiteenlopende

kenmerkende vertonen : we onderscheiden de vaste termijnmarkt, de voorwaardelijke termijnverrichtingen (à option) en de report of de prolongatie. Vooraleer nochtans deze soorten operaties nader te onderzoeken en de juridische natuur er van na te gaan, willen we antwoorden op de vraag hoe, technisch gezien, een termijnverhandeling normaal verloopt. Deze is een koop-verkoopovereenkomst, afgesloten door bemiddeling van de centrale beursfiguur, de wisselagent. De koper op termijn A geeft opdracht aan zijn wisselagent-mandataris tegen de eerstvolgende likwidatie een bepaald aantal beurswaarden te kopen; hij is de haussier, speculerend op de stijging in waarde der titels of effecten. De verkoper op termijn is de baissier, hij hoopt op de afbrokkeling der beurskoersen. Is de likwidatiedag aangebroken, zo staan voor beiden twee wegen open : ofwel een tegenoperatie uitvoeren, wat voor de koper neerkomt op verkopen en voor de verkoper op kopen. Hebben gunstige factoren de beurs beïnvloed, zo boekt de koper winst, de verkoper integendeel lijdt verlies. Tekenend zich evenwel dalende tendenzen ter beurze af, dan veranderen winst- en verliesrekening van kamp : verlies voor de koper, winst voor de verkoper op termijn. Ofwel kunnen koper en verkoper zich laten reporteren, hun hausse- en baissepositie behouden tot de volgende likwidatiedag om alsdan de tegenoperatie uit te voeren.

Komen we nu terug tot de soorten van termijnverrichtingen. Primo de vaste termijnmarkten (les marchés à terme fermes). Vast beduidt hier « definitief », definitief zijn de verbintenissen door beide partijen aangegaan, onherroepelijk is de koper gehouden op de gestelde vervaldag levering te nemen van de aangekochte titels tegen betaling, onherroepelijk de verplichting van de verkoper diezelfde te leveren. Het is enkel wanneer deze markt à découvert geschiedt, t.z. bij het afsluiten der overeenkomst beschikt de koper niet over de nodige gelden en bezit de verkoper de op de vervaldag te leveren effecten niet, dat we volop in het beurspel staan, in de hausse- of baissespeculatie. De operatie à couvert uitvoeren (koper en verkoper hebben respectievelijk wel de gelden en de roerende waarden) heeft in zover slechts betrekking met de termijnmarkt, dat de verhandelde fondsen ter beurze op termijn genoteerd zijn. Secundo de voorwaardelijke termijnverrichtingen — opérations à

option — met of zonder premie. De tussen partijen gesloten contracten zijn niet definitief, ieder van hen kan opteren ofwel de markt vast te maken (cfr. supra) ofwel de overeenkomst te verbreken mits betaling, zo dit bedongen is, van een premie, limiet van het eventueel verlies der speculanten per aandeel. De premie, waarvan we later de juridische natuur zullen onderzoeken, kan « dont, ou of double » zijn naargelang de optie gereserveerd is aan de koper, de verkoper of aan hem, die zich op de vervaldag onverschillig koper of verkoper kan verklaren (die bijgevolg bij het sluiten van het contract noch haussier noch baissier is) of de verbreking kan vorderen. Hij, die recht van optie heeft, beperkt zijn verlies-, niet zijn winstmogelijkheden, terwijl de tegenpartij, wier winst bij een eventuele resiliatie der overeenkomst bepaald is door het premiebedrag, compensatie zoekt in de prijs, hoger of lager dan de vaste beursprijs van dit ogenblik, hoger bij een premie dont, lager bij een premie ou. Dit koersverschil noemt men « l'écart », wiens hooggroothed beïnvloed wordt door de markt-conjunctuur en door het bedrag der premie. Ten titel van inlichting en volledigheidshalve menen we nog te moeten vermelden dat de voorwaardelijke termijnmarkt zonder premie twee verrichtingen kent: de stellage enerzijds, de combinatie tussen vaste en voorwaardelijke markt (les facultés) anderzijds (2).

Tertio de prolongatie of report. We zagen het reeds vroeger bij de ontleding der vaste termijnmarkt: eens het ultimo aangebroken moeten de kopers op termijn betalen, de verkopers de titels leveren, d.w.z. rekening houdend met het feit dat ze à découvert contracteerden, een tegenoperatie uitvoeren, waarbij ze nochtans het risico lopen van verliezen te lijden door een daling of een stijging der beurswaarden. Een koper op termijn, die als haussier met lede ogen de beurskoersen ziet dalen — mutatis mutandis is dit hetzelfde voor een verkoper op termijn, — heeft er alle belang bij zijn haussepositie te blijven innemen tot op de volgende likwidatiedag. Deze mogelijkheid wordt hem geboden door de report. Onze koper wendt zich via zijn wisselagent — en dit is de meest klassieke methode van prolongatie — tot een bankier, die hem de nodige liquiditeiten ter hand stelt. Schematisch doet zich deze operatie als volgt voor: terzelfdertijd koopt de bankier-reporter contant van en verkoopt op termijn aan de haussier: een dubbele koop-verkoop dus, die geenszins fictief is, vermits telkens een overgang plaats heeft van kapitaal en titels in genere. De tussenkomst van een geldschiet-bankier is bij een prolongatieverrichting nochtans niet noodzakelijk: ze kan ook rechtstreeks geschieden (par application directe) wanneer de beide contractanten klanten zijn van dezelfde wisselagent of onrechtstreeks (par application indirecte) indien dit niet het geval is en twee of meer tussenpersonen bij de operatie betrokken worden. Bij dusdanige report geschiedt enkel een overdracht van kapitalen ingevolge koersverschillen, niet van titels, wat in niets echter de geldigheid der verrichting aantast. Sprekende over koersverschillen dient er op gewezen dat inderdaad wisselende koersen gepraktiseerd worden: de bankier (cfr. de klassieke methode) koopt contant aan de compensatiekoers (de intrest van zijn investering), terwijl de koper op termijn die contant verkocht en op termijn aankocht, deze laatste operatie verricht aan de termijnkoers. De gereporteerde koper wenst zijn haussepositie te laten voortbestaan in de hoop dat zich tegen de volgende vervaldag een gunstige koersvariatie zal voordoen. De reporter van zijn kant viseert een renderende en zekere geldbelegging voor een korte periode. Gespecialiseerde bankinstellingen oefenen door middel van de report een grote invloed op de Beurs uit. Ver-

onderstellen we dat ze op een gegeven ogenblik weigeren de hausse-posities te prolongeren. Het gevolg is dat de kopers op termijn verplicht zijn te realiseren, dat het aanbod van titels de vraag overtreft en de beurskoersen ingevolge deze economische wet onvermijdelijk in waarde dalen. De reportverrichting hors bourse en de mogelijkheid voor de wisselagent met eigen gelden zijn klijnten te reporteren — hij treedt daar als tegenpartij op spijts het verbod van artikel 75bis van het K.B. van 30 Januari 1935 — zullen we in onderhavige bijdrage niet onder ogen nemen.

De juridische natuur der termijnoperaties.

In de mate dat het onmogelijk was een algemene bepaling te geven van de termijnverrichtingen als dusdanig, in die mate is het insgelijks uitgesloten een algemene juridische diagnose te stellen, tenzij dan dat de verbintenissen, die op en in het kader der termijnmarkt ontstaan, overeenkomsten zijn, onderworpen aan de in artikel 1108 van het B.W. gestelde voorwaarden: de partijen moeten rechtsbekwaamheid bezitten en toestemmen; de overeenkomst moet een bepaald voorwerp en een geoorloofde oorzaak hebben. De rechtsgeldigheid der termijnverrichtingen, meer bepaaldelijk in verband met de geoorloofde oorzaak, laat niet de minste twijfel. De Rechtspraak en de Rechtsleer spreken zich unaniem uit over dit punt.

1° De vaste termijnmarkt. Twee elementen trekken hier onze aandacht. We weten uit het B.W. (artikel 1582 en vlg.) dat de verkoop een overeenkomst is waardoor de ene zich verbindt om een zaak te leveren, de andere om daarvoor de prijs te betalen, met deze nuance dat de eigendomsoverdracht tussen koper en verkoper voltrokken wordt zodra men het eens is over de zaak en de prijs, ook al werd die zaak niet geleverd en die prijs niet betaald. Dit rechtsprincipe vindt geen toepassing op de termijnmarkt. Het voorwerp der aldaar afgesloten overeenkomsten is een hoeveelheid aandelen, verhandelbare roerende waarden in genere bepaald, die eigendom blijven van de verkoper op termijn tot aan de uitvoering van het contract, tenzij partijen bij onderling accoord een disconto beding (faculté d'escompte) ten voordele van de koper hebben ingelast. Uitdrukkelijk gestipuleerd stelt het de koper in de gelegenheid vóór de vervaldag levering der titels tegen betaling te vorderen. Het tweede element, waarbij even stil dient gestaan, betreft de termijn, de tijdsbepaling zelf. Enerzijds is deze zeker, op voorhand gekend. Het zijn niet de contractanten, die daarover beslissen, wel de Beursautoriteiten. Anderzijds — en dit bij afwijking van artikel 1186 van ons B.W. — speelt het vermoeden van het termijnvoordeel ten gunste van beide partijen.

2° De voorwaardelijke termijnmarkt. De premie is in casu de juridische twistappel. Volgens de enen hebben we te doen met een strafbepaling, waarvan het bedrag correspondeert met de som der bedongen premie; volgens anderen is de premiemarkt een concreet voorbeeld van de in artikel 1174 van het B.W. behandelde potestatieve overeenkomst, wat echter moeilijk te begrijpen valt gelet op het alternatief karakter (ofwel de markt vastmaken ofwel de premie betalen) der kwestieuze verbintenissen. Een derde strekking in de Rechtsleer tenslotte — en dit lijkt ons de juiste juridische omlinning — zoekt de oplossing op grond van artikel 1590, de verkoopbelofte met handpenningen, ofschoon — en dit is de opwerping die geformuleerd wordt — bij de termijnoperaties met premie slechts één partij (de koper ingeval premie dont en de verkoper bij de premie ou) kan opteren.

De voorwaardelijke termijnmarkt — het woord zegt het zelf — onderstelt verbintenissen onder voorwaarde

aangegaan. Is deze voorwaarde schorsend of ontbindend? Het antwoord op deze vraag is verschillend naargelang men zich plaatst op het ogenblik van het afsluiten van de overeenkomst of op dit van de likwidatie: schorsend in het eerste geval gelet op de retroactieve werking der rechtsgevolgen en voornamelijk op de eigendomsoverdracht als de titels geleverd worden (de ontbindende voorwaarde onderstelt de onmiddellijke overdracht, wat niet gebeurt op de termijnmarkt zoals hoger aangestipt); in het tweede geval ontbindende voorwaarde bij resiliatie, schorsende voorwaarde bij confirmatie der termijnverhandeling.

3° *De report.* - De rechtsgeleerden zijn eenparig accoord om de prolongatie juridisch te definiëren als een dubbele verkoop, enerzijds een contante aankoop, anderzijds gelijktijdig een verkoop op termijn met een werkelijke, niet-tactieve overdracht van kapitaal en roerende waarden (3). Het pandbegrip wordt algemeen verworpen. De titels blijven eigendom van de reporter tot op de eerstvolgende likwidatiedag, waar een nieuwe prolongatie mogelijk is. Deze opeenvolgende prolongaties zijn afzonderlijke verrichtingen, zodat de nietigheid van de eerste niet deze van de tweede impliceert (4).

Het K. B. van 15 October 1934 en de exceptie van spel.

We hadden reeds de gelegenheid er de nadruk op te leggen dat het beursmechanisme met zijn differentieel karakter — doelende hiermede op de afrekeningen die, bij wijze van compensatie geschiedend, aanleiding geven tot het regelen der verschillen (liquidation par différences), hetzij op de eerste vervaldag, hetzij op de tweede of volgende ingeval een of meerdere prolongaties plaatsgrepen — geen fictie is en de geldigheid er van niet kan betwisten.

De misbruiken waren evenwel legio zo in hoofde van de wisselagenten-tussenpersonen, die zich al te gemakkelijk leenden en zelfs het initiatief namen voor speculaties, die in wanverhoudingen stonden tot de kapitaalkrachtigheid hunner cliënten, als in hoofde van deze laatsten die bij deficitaire resultaten beroep deden op artikel 1965 van het B.W. met het gevolg dat hun lasthebber-wisselagent, die voor en in opdracht van hen gekocht of verkocht had, de financiële dupe der geschiedenis werd.

Tegen die misbruiken reageerde de wetgever: een K.B. van 15 October 1934 voor de wisselbeurzen, een K.B. van 30 November 1939 voor de warenbeurzen, een K.B. van 30 Januari 1935 betreffende het beroep van wisselagent.

Die reactie was des te meer noodzakelijk omdat de rechtspraak helemaal ten nadele van de termijnverrichtingen geëvolueerd was voor wat betrof de toepasselijkheid van de spelexceptie. Drie stromingen deden zich gelden, die enkel van elkaar verschilden door de criteria, waaraan ze hun identieke beginselopvatting toetsten.

Overzien we even concreet de toestand: een koper op termijn A geeft aan zijn wisselagent opdracht (lastgevingscontract) voor hem een bepaalde hoeveelheid aandelen te kopen. A is een haussier, hoopt op een stijging der koersen. Bij hypothese laat hij zich, eens het ultimo aangebroken, niet reporteren en dalen de koersen in tegenstrijd met zijn verwachtingen. Hij realiseert bijgevolg (tegenoperatie) met verlies, dat hij dient te vergoeden aan zijn wisselagent, die voor hem gans de operatie uitvoerde. A werpt nu de spelexceptie op tegen de vordering, door de wisselagent ingesteld na A's weigering het verschuldigde bedrag terug te betalen.

Het is werkelijk verbluffend te moeten constateren hoe onze Hoven en Rechtbanken die exceptie van spel ontvankelijk en toepasselijk verklaarden op de termijnoperaties, in volledige miskenning niet alleen van het termijnmecanisme, maar ook van het juridisch begrip van spel en weddenschap. Een eerste gedeelte der rechtspraak aanvaardde de spelexceptie omdat ze de wisselagent als de tegenpartij van zijn cliënt ging aanzien; een tweede strekking ging dezelfde weg op als het bleek dat de wisselagent de spelinzichten van zijn opdrachtgever kende, meer nog als de bepaalde uiterlijke tekenen — aankoop van zeer speculatieve waarden, gering kapitaal in verhouding met de afgesloten verbintenissen b.v. — daar op wezen; de derde stroming ten slotte baseerde zich op een economisch onderscheid tussen de speculatie en het spel: speculatie onderstelt redenering, kennis van zaken; spel van zijn kant sluit dit uit en laat alles over aan het toeval (5).

Professor De Page en andere rechtsgeleerden hadden het niet moeilijk het verkeerde in het standpunt, waarvan deze stellingen vertrokken, met zeer pertinente argumenten aan te tonen.

Primo de verhouding van koper of verkoper op termijn tot de wisselagent is er ene van lastgever tot lasthebber. De wisselagent is geen tegenpartij, enkel een tussenpersoon, een mandataris, die ter beurse de opdracht uitvoert van op termijn te kopen of te verkopen voor rekening van zijn cliënt, niet van te wedden of te spelen (cfr. meer bepaaldelijk tegen de tweede stroming in de rechtspraak).

Secundo, de tegenpartij is hij die de andere operatie uitvoert, voor de koper de verkoper en omgekeerd. Deze blijft evenwel totaal buiten zake, is zelfs ongekend voor onze opdrachtgever, die alleen de batterijen der spelexceptie richt tegen zijn wisselagent (6).

Tertio behoort het tot de essentie van het spel of van de weddenschap dat, wat verloren wordt door de ene partij, de winst uitmaakt van de andere. In casu niets daarvan: het verlies, dat de cliënt lijdt, wordt niet opgestreken door de wisselagent, wiens tussenkomst enkel vergoed wordt door een commissieloon.

Quarto het rationeel speculeren (cfr. het door de derde stroming aangenomen criterium) sluit de invloed van het toeval niet uit (7).

Het Koninklijk Besluit van 15 October 1934 (8) heeft een einde gesteld aan de onzekerheid, die de wisselagenten en andere bevoegde tussenpersonen bedreigde in de uitoefening van hun beroep ter beurse en die hen overleverde aan de willekeur van weinig scrupuleuze cliënten. Het gehuldigde systeem berust op het beginsel der dekking (couverture), bestaande uit speciën of uit ter beurse genoteerde aandelen, die aanvaard werden door de tussenpersonen, en te verstrekken ten titel van pand door de koper of de verkoper voor iedere termijnverhandeling van effecten, die ingeschreven zijn op de termijnnotering van binnenlandse en buitenlandse beurzen, zo op de definitieve markt als op de markt met premie als bij iedere prolongatie. Het bedrag der dekking wordt vrijelijk door de partijen bepaald met een minimum echter van 25 % der verhandelde waarde of 2000 fr. en dient gestort vóór de uitvoering van het order of minstens vóór de opening van de derde beursdag, volgend op de dag der uitvoering (9). Artikel 5 van het Koninklijk Besluit eist dat er een geschreven akte wordt opgesteld, gedagtekend, getekend door de ordergever en met de vermelding van de natuur en de nummers der titels, dit alles op straffe van nietigheid. De wisselagent moet kennis geven van de goede ontvangst van die akte, alsmede later bericht van de uitvoering der

verlies het bedrag der dekking kan overschrijden. opdracht, waarin bevestigd wordt dat het eventueel

De wettekst nu maakt een onderscheid tussen de niet-professionele en de professionele ordergever: de eerste moet de voorgeschreven dekking geven, de tweede niet, tenzij op vraag van zijn mandataris of op bevel van de Beurscommissie.

Hetgeen ons nu het meeste interesseert is te weten hoe deze regelen gesanctionneerd zijn en in hoeverre artikel 1965 van het B. W. nog kan worden ingeroepen. De artikelen 6, 7 en 8 verstrekken ons de nodige uitleg.

1° Artikel 6 slaat op de verhouding niet-professionele ordergever-wisselagent. Deze laatste bezit geen enkel vorderingsrecht (aucune action n'est accordée au mandataire) als hij geen dekking heeft gevraagd of zich niet gedragen heeft naar de voorschriften van artikel 4 (het geval dat de ordergever na het bericht der uitvoering de dekking niet levert binnen de wettelijke termijn en waarin de wisselagent moet overgaan tot de tegenoperatie, t.t.z. tot de koop of de verkoop van eenzelfde hoeveelheid aandelen, ten laatste de tweede beursdag na het verstrijken der termijnen van artikel 3.

Er ontstaat wel een natuurlijke verbintenis in hoofde van de lastgever (artikel 1235, al. 2, B.W.). De ordergever anderzijds kan geen beroep meer doen op de spelexceptie (l'article 1965 du Code Civil n'est pas applicable...) wanneer een aan de beschikkingen van het Koninklijk Besluit conforme dekking werd geleverd. Sommige auteurs zijn een andere overtuiging toegedaan: de spelexceptie zou soms kunnen opgeworpen worden, b.v. het aan dekking gestorte bedrag is onvoldoende. We kunnen deze mening niet delen, omdat het Koninklijk Besluit in kwestie — en dit blijkt uit de voorbereidende werken (10) — heeft willen innoveren en een einde stellen aan de vóór de nieuwe uitgeving bestaande talrijke betwistingen. Het inroepen der spelexceptie heeft geen zin meer, gelet op het ontzeggen van iedere vordering aan de wisselagent, die de vereiste formaliteiten niet of niet juist heeft vervuld.

Dit ontzeggen van iedere vordering slorpt als het ware de exceptie van spel op.

2° Artikel 7: de professionele ordergever moet niet denken aan artikel 1963 (il n'est jamais recevable à invoquer l'exception prévue par l'article 1965 du Code Civil).

3° Artikel 8: de partijen — ordergever en tussenpersoon — zijn beroepsmensen. Als de dekking niet binnen de bestelde termijnen geleverd wordt (cfr. artikel 3) en na in mora stelling, mag de lasthebber (11) door bemiddeling van een lid der Beurscommissie, ofwel de tegenoperatie laten uitvoeren voor rekening van zijn lastgever zonder enige tijdsbepaling (11) ofwel de titels, die de dekking uitmaken, realiseren.

4° De pandhouder kan zich bij voorrecht executeren op de dekking, doch is daartoe niet eerst gehouden noch gelimiteerd; is het pand onvoldoende, dan heeft hij een verhaal op de andere goederen van zijn schuldenaar.

Besluit.

De conclusie is — de algemene regel wil het aldus — een woord van critiek. Erkennend enerzijds dat het Koninklijk Besluit van 15 October 1934 in niet geringe mate heeft bijgedragen tot de gezondmaking van de beursoperaties zo door beveiliging der wisselagenten en bankiers tegen de oneerlijke handelwijze van sommigen hunner klanten, als door het binnen de perken houden van de speculatiepassie van het publiek, toch is deze wetgeving anderzijds niet vrij te pleiten van bepaalde bezwaren, die hoofdzakelijk hierop neerkomen, dat de wisselagent tegen zijn ordergever de eventuele schuldvordering niet alleen op en ten bedrage van de dekking kan uitvoeren, maar ook op al de goederen van deze laatste. Men assimileerde de beurschulden met handelsschulden, meer nog de lastgever moet zijn schulden erkennen (cfr. kennisgeving van ontvangst van akte en van uitvoering) vooraleer deze ontstaan zijn. In de praktijk brengt die opvatting, die eigenlijk het beginsel van de check in blanco huldigt, met zich mede eerstens dat zij, die differentiële beursoperaties zouden wensen te verrichten, daardoor afgeschrikt worden en tweedens dat de tussenpersonen uit concurrentiegeest die clause niet toepassen (bijgevolg geen dekking vragen met het risico daaraan verbonden), echter in verhouding tot dit gestegen risico hogere intresten eisen voor de door hen geïnvesteerde kapitalen, wat op zijn beurt het publiek afzijdig houdt. Een wijziging der vigerende wetgeving in deze zin dat de ordergevers slechts aansprakelijk zouden zijn voor het eventueel te verhogen bedrag der geleverde dekking, doch dat de lasthebbers van ambtswege de posities van hun klanten mogen realiseren bij een verlies dat dit bedrag dreigt te overtreffen, ware ten eerste toe te juichen.

Binnen het kader van deze oppervlakkige studie hopen we door deze laatste suggestie een opbouwend element te hebben bijgebracht.

Karel FERDINAND.
Advocaat te Antwerpen.

(1) Pandecten, Terme (Jeu de Bourse), blz. 595, n° 7095-1.
(2) Lebrun J., Les marchés à terme et l'Exception de Jeu en Belgique, blz. 168-169.

(3) Prof. Frédéricq, Principes de Droit Commercial belge, n° 231, « Le report comprend la juxtaposition de deux marchés, l'un constituant une vente au comptant et l'autre un achat à terme ».

(4) Pandectes belges: Report, T. 86, n° 32. « Il n'existe pas une indivisibilité entre reports successifs ».

(5) Arr. Brussel, 6 février 1935, Revue prat. des Soc., 1935, p. 117: « Attendu qu'il faut examiner dans chaque cas si, étant donné les circonstances, on se trouve en présence de joueurs se livrant au hasard ou de spéculateurs raisonnant leurs opérations... »

(6) De Page, Traité élémentaire de droit civil belge, V, n° 296, « Il faut être deux pour jouer ou parier... Il importe peu qu'une seule des parties ait eu l'intention de jouer si l'autre ne l'a pas eue ».

(7) De Page, Traité, « Toute spéculation, même raisonnée, renferme une part d'aléa, de hasard ».

(8) Belgisch Staatsblad 15-16 October 1934.

(9) Artikel 3.

(10) « Si les intermédiaires n'appliquent pas les dispositions de l'arrêté, la sanction est nette: ils sont sans action contre leur débiteurs ». Verslag aan de Koning.

(11) In tegenstrijd met artikel 4, waar gehandeld wordt over de niet-professionele ordergever: « Le mandataire doit faire racheter ou revendre... » en « le rachat ou la vente doit être fait au plus tard à la deuxième séance de bourse, qui suit l'expiration de délai prévu à l'article 3 ».

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 8 Februari 1952.

Voorzitter-Verslaggever : M. Smetryns.

Procureur-Generaal : M. Cornil.

Bevoegdheid der Werkrechtersraden. — De Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen is geen openbaar bestuur en de tussen haar en haar agenten ontstane arbeidsgeschillen vallen onder de bevoegdheid der Werkrechtersraden.

Blijkens artikel 1 van de organieke wet van 9 Juli 1926 op de Werkrechtersraden zijn deze gerechten ingesteld om de tussen werkgevers en werknemers ontstane arbeidsgeschillen te beslechten. Na in de artikelen 2 en 3 de begrippen « werkgever » en « werkmán » te hebben omschreven, bepaalt de wetgever bij artikel 5 van voornoemde wet, dat onder « werkgevers » niet de openbare besturen zijn begrepen. Deze bepaling, waarbij de Werkrechtersraden t.a.v. de openbare besturen onbevoegd worden verklaard, moet op beperkende wijze worden uitgelegd; zulks klemmt te meer daar krachtens artikel 2 van dezelfde wet de Werkrechtersraden bevoegd zijn t.a.v. de instellingen ten algemenen nutte.

Zo de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen in bepaalde opzichten gelijkenis vertoont met een openbaar bestuur en zo zij, gelet op sommige verschillen, niet werkt als een gewone vennootschap, kan zij evenwel niet als een openbaar bestuur worden beschouwd; een openbaar bestuur is in hoofdzaak gekenmerkt door zijn deelneming aan de uitoefening van de openbare macht, door het niet beperkt zijn van zijn duur en door de afwezigheid van elk winstoogmerk; het algemeen nut, dat een instelling kan opleveren volstaat niet om haar het karakter van een openbaar bestuur te verlenen. Ongeacht de aard van het statuut van het personeel van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen zijn de Werkrechtersraden bevoegd om te oordelen over de arbeidsgeschillen, die tussen de Nationale Maatschappij en haar agenten mochten ontstaan, wanneer die geschillen burgerlijke rechten tot voorwerp hebben.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
t/ Martens Henri.

Gelet op de bestreden beslissing door de Werkrechtersraad van beroep te Antwerpen, Kamer voor Werklieden, op 7 Juli 1950 gewezen;

Over het eerste middel: schending der artikelen 1, 2, 4, 5 en 13 van de organieke wet van 9 Juli 1926 op de Werkrechtersraden, alsook der artikelen 1, 2, 3, 4, 7, 8, 13, 15, 16, 18 en 19 van de wet van 23 Juli 1926, waarbij de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen werd opgericht;

doordat, niettegenstaande het karakter van openbare administratie van eiseres in verbreking, alsook het reglementair karakter van het statuut dat de betrekkingen tussen de eisende maatschappij en haar agenten beheerst, de Werkrechtersraad van beroep zich nochtans impliciet bevoegd geacht heeft om te kennen van de vordering ingesteld op verzoek van verweerder in verbreking;

dan wanneer de Werkrechtersraden slechts bevoegd zijn om te kennen van de betwistingen over het werk tussen werkgevers, enerzijds, en hun werklieden en bedienden anderzijds, in de mate dat :

1) de persoon genoemd « werkgever » geen « openbare administratie » is, en op deze regel wordt slechts uitzondering gemaakt ten opzichte der gemeentelijke regieën voor de bedienden of werklieden die niet genieten van de wet van 30 Juli 1903 op de stabiliteit der gemeentelijke bedieningen, en 2) de zogenoemde bedienden en werklieden gebonden zijn aan hun werkgever door een contract van dienstverhuur van zuiver conventionele aard, afhankelijk van het privaat recht :

Overwegende dat zonder aan het voorwerp der in zake ingestelde vorderingen het karakter van burgerlijke rechten te ontzeggen het middel er zich bij beperkt de onbevoegdheid der werkrechtersraden staande te houden en dit om twee redenen : 1°) omdat aanlegster een openbaar bestuur zou zijn; en 2°) ter oorzake van het bestaan van een statuut hetwelk de verhoudingen tussen aanlegster en haar agenten regelt;

Overwegende dat naar luid van artikel 1 der organieke wet van 9 Juli 1926 op de werkrechtersraden, deze gerechten ingesteld zijn om de arbeidsgeschillen te beslechten, welke ontstaan tussen de werkgevers, enerzijds en hun werklieden of bedienden, anderzijds;

Overwegende dat na in de artikelen 2 en 3 de begrippen werkgever en werkmán, waaraan de wederzijdse hoedanigheden van aanlegster en verweerder beantwoorden, te hebben omschreven, de voormelde wet bij artikel 5 beschikt dat de bepaling van het woord « werkgevers » niet toepasselijk is op de openbare besturen;

Overwegende dat deze bepaling, waarbij de bevoegdheid wordt uitgesloten, derhalve op beperkende wijze moet worden uitgelegd; dat zulks des te meer dient te worden aangenomen daar artikel 2 van dezelfde wet de werkrechtersraden bevoegd verklaart ten aanzien van de instellingen ten algemenen nutte;

Overwegende dat indien, in zekere opzichten, aanlegster analogie vertoont met een openbaar bestuur en indien zij, uit verscheidene oogpunten beschouwd, afwijkt van de gewone wijze van werking der vennootschappen, deze elementen niet volstaan om er een openbaar bestuur van te maken, hetwelk hoofdzakelijk gekenmerkt is door een deelneming aan de uitoefening der openbare macht en door het afwezig zijn van tijdbepijking en van elk winstbejag;

dat het algemeen nut hetwelk een instelling kan vertonen niet volstaat om haar het karakter van een openbaar bestuur te verlenen;

Overwegende dat welk ook het karakter weze van het statuut van het personeel van aanlegster, dit karakter niet zou vermogen aan de bevoegdheid van de werkrechtersraden te onttrekken de arbeidsgeschillen welke ontstaan tussen aanlegster en haar agenten, wanneer die betwistingen burgerlijke rechten tot voorwerp hebben;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

.....

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 19 Januari 1952.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : MM. Malgaud en Schilling.

Advocaat-Generaal : M. Van der Perren.

Sequestratie. — Aard van de sequestratie krachtens het wetsbesluit van 23 Augustus 1944 : oorlogsmaatregel. — Gesequestreerde goederen zijn niet meer het gemeenschappelijk onderpand der schuldeisers. — Gevolgen.

De sequestratie krachtens het wetsbesluit van 23 Augustus 1944 heeft ten doel aan de Staat toe te laten zich goederen van particulieren toe te eigenen, niet ter voldoening van verbintenissen van hun eigenaar, doch van verbintenissen van de vijandelijke staat tegen de Belgische Staat. Die sequestratie is dus een oorlogsmaatregel, die genomen werd ter vrijwaring van de rechten van de Staat en heeft als zodanig niets te maken met het burgerlijk recht.

De gesequestreerde goederen zijn dienvolgens niet meer het gemeenschappelijk pand van de schuldeisers van de gesequestreerde persoon, zodat in principe zelfs de vroegere chirographaire schuldeisers hun verhaal op bedoelde goederen niet meer kunnen uitoefenen.

Weliswaar is bij voormelde wet ten gunste van bepaalde schuldeisers bepaald, dat de Dienst van het Sequester de verbintenissen van de gesequestreerde jegens deze schuldeisers tot een bedrag gelijk aan het actief van de gesequestreerde goederen zou uitvoeren. Deze bepaling moet echter in die zin worden begrepen, dat hij ten voordele van alle schuldeisers geldt, zodat sommigen dezer schuldeisers niet bij voorkeur en ten nadele van de andere mogen voldaan worden. Hieruit volgt dat daartoe de Dienst van het Sequester niet kan veroordeeld worden en deze schuldeisers geen executoriale titel tegen de Dienst kunnen bekomen.

Artikel 8, 2° lid van voornoemd wetsbesluit, waarbij bepaald is, dat de Dienst van het Sequester evenwel verzekeringspremiën zal betalen, is alleen van toepassing, wanneer de Dienst het bedrijf van de gesequestreerde verder uitoefent.

O.v.o.v.B. t/ J.V.R., D.V.S., J.B. en J.C.

Gezien in regelmatige uitgifte overgelegd het vonnis der Rechthbank van Turnhout de dato 10 Juli 1947;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar vorm en dat het ten gepasten tijde werd ingesteld;

Overwegende dat V.R.V.E., eerste geïntimeerde, verstekmakende, herdaagd werd krachtens artikel 153 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;

Overwegende dat de vordering ten verzoeken van de O.v.o.v.B., thans appellante, sterkt tot de betaling van 20.366 frank met de gerechtelijke intresten, wegens verzekeringspremiën en verwijlrenten op einde 1944 door eerste geïntimeerde verschuldigd; dat, daar deze laatste onder sequester gesteld is op grond der besluitwet van 23 Augustus 1944, de vordering eveneens gericht is tegen de D.S., tweede geïntimeerde, alsmede J.B., notaris, derde geïntimeerde, deze beide laatsten in hoedanigheid van mandatarissen van tweede geïntimeerde;

Overwegende voor wat de eerste geïntimeerde betreft de vordering ontvankelijk is; dat zij gegrond is en dat deze gegrondheid niet betwist wordt;

Overwegende, wat betreft de in zake stelling van de D.S., dat principieel het Sequester door de besluitwet van 23 Augustus 1944 ingericht werd met het doel aan de Staat de toeëigening van private goederen toe te laten ter voldoening, niet van verplichtingen van hun eigenaar maar van verplichtingen van de vijandige Staat jegens de Belgische Natie;

Overwegende dat het derhalve gaat om een oorlogsmaatregel voor de vrijwaring der rechten van de Natie; dat als dusdanig deze maatregel vreemd is aan het burgerlijke recht;

Overwegende dienvolgens dat de gesequestreerde goederen niet meer het gemeen pand der schuldeisers van de gesequestreerde zijn, met het gevolg dat in principe zelfs de vroegere chirographaire schuldeisers hun rechten over deze goederen niet mogen uitoefenen (Verbrekingshof, 9 Maart 1950, Pas. 1950, I, 487);

Overwegende weliswaar dat in voormeld artikel werd voorgeschreven ten bate van bepaalde schuldeisers, dat de Dienst van het Sequester de verplichtingen van de gesequestreerde jegens hen, ten belope van het actief der gesequestreerde goederen zou uitvoeren; maar dat dit voordeel dient verklaard in de zin waarin het toegestaan werd, te weten, aan het geheel dezer schuldeisers en niet bij middel van overhaaste vereffeningen ten bate der meestgerede schuldeisers en ten nadele van de andere;

Overwegende dat evenmin gegrond is het middel door appellante afgeleid uit de bepaling van artikel 8, 2° lid, der besluitwet in zover deze de betaling voorziet der verzekeringspremiën; dat inderdaad uit voormelde bepaling blijkt, dat deze betaling in verband wordt gesteld met het geval waarin de Dienst het bedrijf van de onder sequester gestelde voortzet en slechts op dit geval, dat vreemd is aan de onderhavige zaak, van toepassing is;

Overwegende dat hieruit volgt dat de houders ener schuldvordering van de aard der onderhavige, beroofd zijn van het recht de veroordeling van de Dienst te vorderen en een uitvoerend titel tegen hem te bekomen, hun recht beperkt zijnde tot het vermogen hun schuldvordering vóór het Gerecht te doen erkennen indien de Dienst er het principe of het bedrag van betwist;

Overwegende dat tweede geïntimeerde noch het principe noch het bedrag der schuldvordering van appellante betwist en dat hij in zijn besluiten verklaart bereid te blijven deze schuldvordering te betalen indien dit inderdaad mogelijk is;

Overwegende, wat betreft derde en vierde geïntimeerde dat dezen met reden doen gelden dat zij ter zake en als eenvoudige aangestelden of mandatarissen van den Dienst niet in rechte kunnen aangesproken worden;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in zijn gedeeltelijk eensluidend advies ter openbare zitting gegeven, den heer Van der Perre, Advocaat-Generaal;

Rechtdoende bij arrest tegensprekelijk jegens alle partijen en niet vatbaar voor verzet;

Aanvaardt het beroep, rechtdoende, doet het bestreden vonnis te niet in zover het de vordering tegen V.R.V.E., eerste geïntimeerde afgewezen heeft, alsmede wat betreft de kosten van het geding;

Wijzigende : desaan gaande, verwijst deze geïntimeerde aan appellante te betalen de som van 20.366,10 fr met de gerechtelijke intresten en de helft der kosten;

Verwijst appellante tot de overige helft dezer kosten;
Bevestigt voor het overige het bestreden vonnis;

Verwijst eerste geïntimeerde in de helft der kosten van beroep en appellante in de overige helft dezer kosten.

NOOT: De oorspronkelijke vordering van appellante strekte in hoofdzaak tot solidaire veroordeling van geïntimeerden tot betaling van 20.366,10 frank, verschuldigd voor premiën, ingevolge twee verzekeringspolissen door eerste geïntimeerde onderschreven bij appellante.

In ondergeschikte orde verzocht appellante dat het vonnis, dat tegen eerste geïntimeerde en rechtstreekse schuldenaar zou worden uitgesproken, gemeen zou worden verklaard tegenover de andere geïntimeerden (nl. de Dienst van het Sequester en zijn twee mandatarissen).

Er bestond geen betwisting nopens het werkelijk verschuldigd zijn van voornoemd bedrag, doch tweede geïntimeerde, de Dienst van het Sequester, bood aan appellante voor dit bedrag in te schrijven onder de schuldeisers van eerste geïntimeerde, bewerende in de onmogelijkheid te zijn tot betaling over te gaan, zolang de juiste actieve en passieve toestand niet vastgesteld was.

De eerste rechter besliste in die zin door vonnis van 10 Juli 1947.

Hij verleende akte aan de Dienst van het Sequester, dat deze bereid is de schuldvordering van aanlegster, thans appellante, voor een bedrag van 20.366 frank in het passief van de gesequestreerde op te nemen en te regelen overeenkomstig artikel 8 der besluitwet van 23 Augustus 1944, nadat het actief en het passief van de gesequestreerde zullen vaststaan.

Hij ontzegde aan aanlegster het overige van haar eis.

Het vonnis a quo deed alleen uitspraak tegenover tweede, derde en vierde geïntimeerde, doch verzuimde recht te doen ten opzichte van eerste geïntimeerde.

Het Hof herstelt dit verzuim en veroordeelt eerste geïntimeerde tot betaling der gevorderde som. Het bevestigt voor het overige het vonnis a quo.

Wat de Dienst van het Sequester betreft, heeft het Hof geoordeeld dat principieel het sequester, door de besluitwet van 23 Augustus 1944 ingericht, een oorlogsmaatregel is voor de vrijwaring der rechten van de natie en dat deze maatregel als dusdanig vreemd is aan het burgerlijk recht.

Volgens het Hof zouden de gesequestreerde goederen niet meer het gemeen pand der schuldeisers van de gesequestreerde zijn.

De chirografaire schuldeisers zijn dienvolgens bevoorrecht van het recht de veroordeling van de Dienst te vorderen en een uitvoerende titel tegen hem te bekomen, hun recht beperkt zijnde tot het vermogen hun schuldvordering voor het gerecht te doen erkennen, indien de Dienst er het principe of het bedrag van betwist.

De stelling van het Hof zou onaantastbaar zijn, indien het een sequester gold van vijandelijke goederen, rechten en belangen ingesteld ingevolge de besluitwet van 23 Augustus 1944 (Staatsblad 4 September 1944).

Doch het betreft in casu het sequester der goederen van een persoon aan wie een misdrijf tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, nl. economische collaboratie, wordt ten laste gelegd (besluitwet van 17 Jan. 1945, Staatsblad van 19 Jan. 1945).

In een merkwaardig advies, voorafgaande aan Cassatie 8 April 1948, Pas. 1948, I, 233, stelt de heer eerste advocaat-generaal Hayoit de Termicourt het

grondig onderscheid dezer twee soorten van sequester in het licht.

Hoewel de besluitwet van 17 Januari 1945 in haar artikel 8 al de bepalingen der besluitwet van 23 Augustus 1944, waarvan eerstgenoemde besluitwet niet afwijkt, toepasselijk maakt op het sequester van de goederen der personen, vervolgd wegens misdrijf tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, is het nochtans een dwaling dezelfde aard en dezelfde uitwerkselen aan een en ander dezer sequesters toe te schrijven.

Het sequester, ingesteld door de besluitwet van 23 Augustus 1944, is, naar het oordeel van de heer eerste advocaat-generaal Hayoit de Termicourt en van het Hof van Verbreking, dat zijn zinswijze bijtrad, een oorlogsmaatregel ten opzichte der goederen van de vijandelijke onderhorigen, onafhankelijk van alle persoonlijke verbintenis van hunnentwege tegenover de Staat, en van alle schuldvordering van de Staat tegenover hen. Deze maatregel moet de latere toekenning mogelijk maken en voorbereiden van het geheel of van een gedeelte der onder sequester gestelde goederen van de natie door een akte van gezag, van macht, eventueel bekrachtigd door een vredesverdrag met de vijand.

Oorlogsmaatregel, politieke maatregel, die niet van het burgerlijk recht afhangt en waarop de bepalingen van dit recht slechts toepasselijk zijn in de mate, waarin de besluitwet van 23 Augustus 1944 zelf er beroep op doet. Deze besluitwet treft de onder sequester gestelde goederen met inbeslagneming ten voordele der natie en, behoudens afwijkende bepaling, mogen noch de gesequestreerde, noch derden, afbreuk doen aan deze inbeslagneming op het pand toegestaan om de rechten der natie te vrijwaren.

Het is overigens in deze gedachtengang dat artikel 1 alinea 2 van voormelde besluitwet bepaalt dat door het feit van het sequester alle akten betreffende de onder sequester gestelde goederen aan de Dienst niet kunnen tegengeworpen worden. (Par l'effect du séquestre, tous actes relatifs aux biens séquestrés ne sont pas opposables à l'Office.)

Aldus is het verklaarbaar dat de onder sequester gestelde goederen niet meer het gemeenschappelijk pand der schuldeisers zijn (wet van 16 December 1851, artikel 8).

De gestrengheid van deze maatregel wordt echter, bij wijze van loutere gunst, getemperd door de bepalingen van artikel 8 der besluitwet van 23 Augustus 1944 en 26 der wet van 14 Juli 1951, krachtens dewelke de Dienst van het Sequester, tot een bedrag gelijk aan het actief der gesequestreerde goederen, de verbintenis vervult van de onder sequester gestelde jegens de Belgische, geallieerde of onzijdige schuldeisers.

Daarentegen is het sequester ingesteld door de besluitwet van 17 Januari 1945 noch een oorlogsmaatregel noch een politieke maatregel, doch een instelling van burgerlijk recht.

Volgens het verslag van de Regent, dat aan deze besluitwet voorafgaat, is dit sequester een voorzorgsmaatregel om het innen der geldboeten en schadevergoedingen ten behoeve van de Staat, der belastingen en taxen te verzekeren, daar de personen vervolgd wegens misdrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat het er dikwerf op aanleggen om zich insolvent te maken.

In tegenstrijd met de besluitwet van 23 Augustus 1944, zijn de bepalingen van het burgerlijk recht toepasselijk op het sequester ingesteld door de besluitwet van 17 Januari 1945 onder het enkele voorbehoud der afwijkingen, die voormelde besluitwet er aan toevoegt.

Onder deze sequestermaatregel blijven de goederen van de schuldenaar het gemeenschappelijk pand der schuldeisers. (Wet van 16 December 1851, art. 8.)

De besluitwet van 17 Januari 1945 verleent aan de Staat geen enkele voorkeur tegenover de andere schuldeisers van de onder sequester gestelde, zelfs niet tegenover de schuldeisers, wier titel slechts na de onder sequesterstelling ontstaan is.

Integendeel kent artikel 6 dezer besluitwet, zoals gewijzigd door artikel 1 der besluitwet van 10 Januari 1946, ten einde de bedrijvigheid der gesequesteerde firma's niet in het gedrang te brengen, aan de gewone schuldeisers een werkelijk recht van voorrang toe ten opzichte van de schuldvorderingen, welke de Staat eventueel zou kunnen doen gelden. (Zie verslag aan de Regent dat aan de besluitwet van 10 Januari 1946 voorafgaat.)

Het gewijzigd artikel 6 luidt als volgt: « Met afwijking van artikel 8 der wet van 16 December 1851, kan de invordering door de Staat van de schadevergoeding en alle andere sommen waartoe de onder sequester gestelde mocht worden veroordeeld... geenszins afbreuk doen aan de rechten van de overige schuldeisers, om 't even welke de datum en de oorzaak van hunne schuldvorderingen, de ongeoorloofde uitgezonderd, ook wezen. »

Weliswaar bepaalt hetzelfde artikel dat de Dienst van het sequester de schuldvorderingen kan afwijzen, waarvan de deugdelijkheid hem niet gebleken is. Doch het voegt er aan toe dat in geval van betwisting de rechtsvordering aan de rechtbanken wordt onderworpen, overeenkomstig het gemeen recht.

Deze wetsbepaling heeft blijkbaar geen verdere draagwijdte dan te voorkomen dat de onder sequester gestelde personen, organismen of vennootschappen hun insolventie zonder bewerken door fictieve schulden te doen ontstaan (1). Dit is overigens het enige doel door het sequester der incivieken nagestreefd.

Geen enkele wetsbepaling kent aan de Dienst van het sequester het recht toe zich te onttrekken aan de wettelijke verplichtingen van de gesequesteerde tegenover zijn schuldeisers.

Deze verplichtingen moeten onderzocht worden in het licht der algemene grondbeginselen van het burgerlijk recht.

Behoudens uitdrukkelijke afwijking zijn de regelen van het gemeen recht toepasselijk, daar de onder sequesterstelling een uitzonderlijke dwangmaatregel is, wiens uitwerkselen tot hun strikt minimum moeten beperkt worden, mede namens het algemeen rechtsprincipe: *Odiosa sunt restringenda*.

Luidens artikel 6 der besluitwet van 17 Januari 1945, gewijzigd door artikel 1 der besluitwet van 10 Januari 1946, heeft de Dienst van het Sequester tot zending de bewaking, de bewaring en het beheer te verzekeren der gesequesteerde goederen en belangen.

Betaling der schulden — evenals inning der schuldvorderingen — is een daad van beheer en valt in de normale bevoegdheid van de beheerder. Deze kan op vervolging der schuldeisers tot betaling der schulden van de persoon, wiens goederen hij beheert, gedwongen worden (2).

Het Hof had dus naast eerste geïntimeerde de Dienst van het Sequester *qualitate qua* tot betaling der gevorderde som moeten veroordelen (3).

F. Van der Perren.

(1) Van Durme: Beschouwingen over de Dienst van het Sequester, bl. 34.

(2) Laurent: Principes de droit civil, t. XXVII, nrs 421 en 422.

(3) Vgl. Verbrekingshof, 9 Maart 1950, P. 1950, I, 487; — Burgerl. Rechtb. Gent, 24 April 1949, Tijdschrift Notarissen, bl. 39; — Brussel, 1e Kamer, 9 November 1949, Rev. faillites 1949-50, bl. 188. *Contra*: Burgerl. rechtb. Hasselt, 3 Juli 1946, Rev. not. 1946, 414; id. Antwerpen, 5e kamer, 12 Mei 1949, Journ. trib., bl. 221.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 26 April 1952.

Voorzitter: M. De Brabandere.

Raadsheren: MM. Jacquart en de Walque.

Advocaat-Generaal: M. Van Houdt.

Advocaten: Mrs Soudan, La Warrée (loco Mr Longueville), Bové, d'Asseler, Van Hoorebeke, Standaert, De Vrieze en De Rijke.

Onrechtmatige daad. — Dood van het slachtoffer. — Levensduurtabletten.

Voor de berekening van het als schadevergoeding voor het overlijden van het slachtoffer toe te kennen kapitaal mag worden gebruik gemaakt van de door de heer Dillaerts opgemaakte tabellen van vermoedelijke levensduur.

O.M. en Millecam en cs. t/ De Somer en cs.

.....
Post alia.

Wat aangaat de burgerlijke vorderingen:

Overwegende dat de schade door de burgerlijke partijen Pieters Victor, p.v.b.a. « De Jaegher Gebroeders », Algemene Maatschappij voor Verzekeringen en Grondkrediet, Millecam Suzanne, billijk en oordeelkundig door de eerste rechter werden bepaald, daar niets wordt ingebracht van aard om deze ramingen te wijzigen;

Overwegende echter dat, waar de Belgische Staat een schadevergoeding van 554 fr. vergt voor beschadiging van een boom, zonder het minste element voor te leggen dat het Hof in staat zou stellen een vergoeding toe te kennen, deze eis als niet gegrond dient te worden afgewezen;

Overwegende inderdaad, dat het naar rechte niet voldoende is dat een aanlegger zou beweren dat de tegenpartijen akkoord gaan over een aangevraagde schadevergoeding om deze, zonder meer, toe te kennen (zie: Van Roye, Manuel de la Partie Civile, n° 15: « si le dommage n'était pas appréciable, le tribunal ne pourrait allouer des dommages-intérêts, alors même qu'il tiendrait pour établi le fait délictueux »);

Overwegende dat, in strijd met de beweringen van voornoemde partij nergens in de gevolgde procedure sporen te vinden zijn van een schatting van de beweerde schade;

Overwegende dat het Hof geen bezwaar heeft tegen het gebruik maken van de tabel van vermoedelijke levensduur door de heer Dillaerts opgemaakt en in het Rechtskundig Weekblad door advocaat Jan Ronse gepubliceerd, die goed aangepast blijkt aan de huidige toestand van de Belgische bevolking;

.....
Om deze redenen,

Het Hof,

.....
Op burgerlijk gebied:

Doet het bestreden vonnis te niet waar de eerste

rechter de eis van partij als rechtmatig heeft aanvaard voor zoveel hij gericht was tegen beklagde Desomer en haar een som van 554 fr. heeft toegerekend, meer de vergoedende intresten, de rechterlijke intresten en de kosten van stelling, ongeminderd de boekingskosten op het vonnis verschuldigd, en dienaangaande opnieuw wijzende, wijst de eis van de burgerlijke partij de Belgische Staat af als ongegrond, zegt dat deze partij haar eigen kosten in beide instantiën zal te dragen hebben;

Bevestigt voor het overige het vonnis waarvan beroep in al zijn beschikkingen, zo ten aanzien van de aanleggers als van de verweerders en van de burgerlijk verantwoordelijke partijen.

NOOT: Het vonnis a quo van de Rechtbank te Oudenaarde, dd. 29 November 1951, werd gepubliceerd in het R. W. 1951-1952, 1094.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 25 Februari 1952.

Voorzitter: M. Verougstraete.

Raadsheren: MM. Louveaux en De Vreese.

O. M.: M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten: Mrs Dobbelaere en Vermast.

Testament. — Nietigheid wegens waanzin van de erflater.

« *Idee fixe* » van de erflater, dat zij de achterkleindochter was van de Franse koning Louis Philippe. Uit de deskundige verslagen en uit andere geschriften dan het testament van erflater afkomstig, blijkt, dat dit waandenkbeeld tot totale waanzin geleid heeft, zodat zij geacht moet worden niet haar verstandelijke vermogens te hebben bezeten, vereist tot het maken van een geldige uiterste wil.

Hieraan doet niet af, dat de wettelijke erfgenamen, die thans de nietigheid van het testament inroepen, het niet nodig hebben geacht de ontzetting van de erflater te vorderen, daar deze maatregel ten opzichte van een zuinige vrouw als erflater niet geboden was.

Evenmin doet daaraan af het feit, dat bedoelde wettelijke erfgenamen enkele weken vóór het verlijden van het litigieuze testament met de erflater een minnelijke regeling hebben getroffen betreffende een erfenis, daar een dergelijke regeling t.a.v. de nietigheid niet met een testament mag worden gelijkgesteld.

Cs. van S. t/ cs. G.

Overwegende dat de bij tussenvonnis van 17 Februari 1944 aangestelde deskundige, de heer Prof. Franssen, op de meest formele wijze heeft besloten dat de de cujus V. S. niet gezond was van geest op het ogenblik dat zij het litigieuze authentiek testament en alle vorige testamenten heeft gemaakt;

Overwegende dat het deskundig verslag de overtuiging van het Hof mededraagt, niet enkel wegens de ernst van de door de deskundige voorgebrachte beschouwingen, maar ook omdat al de bestanddelen der zaak, inzonderheid de talloze door de de cujus

nagelaten geschriften, het besluit van de deskundige bevestigen, o.m. waar hij verklaart dat de persoonlijkheid van de de cujus op zulkdanige wijze door de waanzin was aangetast dat akten zoals een testament noodzakelijk door die waanzinnige persoonlijkheid beïnvloed zijn geworden;

Overwegende dat appellanten toegeven dat Elisa V. S. bezeten was van de « *idée fixe* » dat zij de achterkleindochter was van Louis Philippe, koning der Fransen; dat echter volgens appellanten de de cujus niettemin helder van geest was in alles wat tot haar ingebeeldde afstamming niet in betrekking stond;

Overwegende dat deze stelling breedvoerig weerlegd wordt in bl. 2 tot 5 van het deskundig verslag, waar Dr Franssen op afdoende wijze aantoonde dat de aanvoering, waaraan de de cujus leed, vergroeid was met haar totale persoonlijkheid, zodat het de persoonlijkheid zelve is die geleidelijk tot waanzin was ontwikkeld en aldus noodzakelijk waanzinnig dacht en handelde;

Overwegende dat in elk geval er niet aan kan getwijfeld worden dat minstens voor akten als een testament een in ernstige mate waanzinnige als de de cujus noodzakelijk onder de invloed stond van haar ziekelijke overwegingen en karakterstoringen; dat Dr Myle, door appellanten als deskundige geraadpleegd, zelf verklaarde dat: « het vaak veranderen van haar laatste wilsbeschikkingen verraadt bij onze patiënte beïnvloedbaarheid, stemmingslabiliteit, neiging om door die en gene als weldoenster geëerd te worden en aldus zich zelf te verheffen »; dat, waar deze stemmingslabiliteit en neiging om zichzelf te verheffen, juist deel uitmaken van de waanzinnige persoonlijkheid van de de cujus, de door Dr Myle uitgedrukte opnie noodzakelijk leidt tot het besluit dat de de cujus in haar testamenten de invloed van haar waanzin heeft ondergaan;

Overwegende verder dat de verslagen, op verzoek van appellanten door Dr Myle en Dr De Greef opge maakt, op overtuigende wijze door Dr Franssen werden weerlegd; dat deze psychiaters overigens zeker niet over hetzelfde uitgebreid bewijsmateriaal als Dr Franssen hebben beschikt, nl. de menigvuldige brieven, testamenten, schrijfboeken en geschriften allerhande, die in de bundel van geïntimeerden berusten en die de ernstige aard van de waanzin der de cujus bewijzen, niet hebben ingezien;

Overwegende dat noch de opinie van de instrumenterende notaris noch die van buren en kennissen, die appellanten aanbieden als getuigen te laten verhoren, opwegen kunnen tegen het deskundig verslag, bekrachtigd door de bewijzen van waanzin door de de cujus zelf in haar geschriften achtergelaten;

Overwegende dat geen argument ten voordele van de geestesheldersheid der erflater afgeleid kan worden uit het feit, dat het openbaar testament van 2 December 1942 « redelijk en logisch » voorkomt; dat zulks verklaarbaar is door de manier waarop het authentiek testament door de de cujus met een anders hulp werd voorbereid; dat deze voorbereiding in het oog vallend blijkt o.m. uit de aanduiding der kadastrale ligging en oppervlakten der onroerende goederen en uit de vergelijking van bewust testament met de negen andere testamenten in de bundel van geïntimeerden;

Overwegende dat appellanten te vergeefs inroepen dat geïntimeerden het niet nodig hebben geacht de ontzetting van de de cujus te vorderen; dat deze maatregel ten opzichte van een zuinige vrouw als de de cujus niet geboden was; dat trouwens het beheer der

enkele goederen, die de de cujus tot kort vóór haar overlijden bezat, geen moeilijkheden opleverde;

Overwegende dat appellanten ook te vergeef inroepen dat geïntimeerden zelf de erflater als helder van geest beschouwden, vermits zij enkele weken vóór de datum van het litigieuze testament een onderhandse akte van verdeling met haar hebben gesloten;

Overwegende dat inderdaad vijf weken vóór de datum van het testament geïntimeerde met de appellanten en met de de cujus — samen een dertiental belanghebbenden — een minnelijke regeling hebben getroffen betreffende de nalatenschap van wijlen V. S. Maria-Leonia; dat echter deze akte niet met een testament mag worden gelijkgesteld; dat de wettelijke voorwaarden voor nietigverklaring niet dezelfde zijn (vergelijk de artikelen 504 en 901 van het B. W.);

dat overigens, wat geïntimeerden ook over de geestestoestand van hun verwante mogen gedacht hebben, het menselijkerwijze begrijpelijk is dat ze vermeden hebben de onbekwaamheid van Elisa V. S. op te werpen, wanneer dit voor gevolg zou gehad hebben haar vijandigheid te wekken en de minnelijke verdeling van de nalatenschap van V. S. Maria in de weg te staan;

Overwegende dat de psychiaters het eens zijn om te verklaren dat de geestesstoornis van de de cujus van 1918 dagtekent, zodat al de voorgebrachte testamenten hetzelfde lot dienen te ondergaan;

Om deze redenen,

en deze van het bestreden vonnis,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

alle andere besluiten verwerpend,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, maar niet gegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellanten tot de kosten van de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 30 Mei 1952.

Voorzitter : M. Van Hal.

Rechts : MM. Sury en Huyghebaert.

Advocaten : Mrs Delacroix, Boelens, Schöller, Legrand,

Anciaux, Bagniet, Dohy, Biltr's, Le Paige,

J. De Raedemaeker, Van Hoof.

1. Beslag op onroerend goed. — Aard van de omzetting van de vervolging van het onroerend beslag in een willige verkoop. — Artikel 1030 Rv. is toepasselijk op de pleegvormen, die krachtens het bevel van de voorzitter bij de toewijzing moeten worden nageleefd. — Sanctie op de nietnaleving en substantiële aard van deze pleegvormen. — De aanwezigheid van de vrederechter is bij de toewijzing niet vereist. — Verkoop met inzetpremiën niet op straf van nietigheid verboden. — Bevoegdheid van de notaris om de samenstelling der kavels te wijzigen. — Formaliteiten in verband met de voorlopige en definitieve toewijzing. — Wanneer verliest een onroerend goed bij bestemming of incorporatie zijn onroerend karakter? — Eventuele gevolgen van dat verlies. — Aard van de commandeverklaring. — Strekking van het verbod van vrijwillige verkoop in artikel 54 van de wet van 1 October 1947. — Is vernietiging wegens benadeling mogelijk bij willige verkoop na omzetting?

ting? — Verschil van deze verkoop met de verkoop bij dadelijke uitwinning.

2. Onrechtmatige daad. — Misbruik van het recht tot procederen.

1. De nietigheid van het beslag op onroerende goederen kan slechts worden uitgesproken indien de bij de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven bepalingen en/of een wezenlijke vorm niet worden nagekomen.

De stelling, dat de omzetting van de vervolging van het onroerend beslag in een willige verkoop (art. 82 vv. van de wet van 15 Augustus 1854) van contractuele aard zou zijn, is niet juist. In werkelijkheid is het bevel van de voorzitter van de rechtbank, waarbij de omzetting wordt uitgesproken, een akte van gerechtelijke voogdij. De taak van de voorzitter bestaat hierin, dat hij het accord van partijen goedkeurt zo het niet strijdig is met de wet en het wijzigt of verwerpt zo het daarmede strijdig is; hij beslist oppermachtig over de tussen partijen gerezen geschilpunten — tegen welke beslissing verzet of hoger beroep niet openstaat — en regelt eveneens oppermachtig de aangelegenheden waarover partijen niet geacht kunnen worden te zijn overeengekomen. Hoogstens kan men aan de tussen partijen overeengekomen en door de voorzitter in zijn bevel goedgekeurde bepalingen een contractueel karakter toeschrijven maar alle andere bepalingen — en of daaromtrent al dan niet betwisting bestaat — zijn van overheidswege opgelegd en missen elk contractueel karakter.

Art. 1030 Rv. is toepasselijk op de pleegvormen, die krachtens het bevel tot omzetting bij de toewijzing moeten worden nageleefd; de toewijzing is ongetwijfeld een akte van procedure, vermits de aangewezen notaris als gerechtelijk mandataris optreedt om het bevel van de voorzitter uit te voeren.

De overtreding der door de voorzitter opgelegde pleegvormen kan alleen dan nietigheid ten gevolge hebben, wanneer deze sanctie uitdrukkelijk door de wet voorzien is of wanneer de niet nageleefde pleegvormen van substantiële aard zijn; dit klemmt te meer nu in de wet op het beslag op onroerende goederen, waarvan de omzetting in een willige verkoop slechts een incident is, de redenen van nietigheid uitdrukkelijk zijn opgesomd.

Het al dan niet substantieel karakter van de door de voorzitter voorgeschreven pleegvormen staat niet ter beoordeling van deze laatste; of een bepaalde vorm tot het wezen van de willige verkoop na omzetting behoort moet op objectieve wijze worden nagegaan. Zulks belet niet, dat de aangewezen notaris alsmede de vervolgende partijen eventueel aansprakelijk kunnen gesteld worden, zo zij de door de voorzitter voorgeschreven pleegvormen niet in acht nemen en zo daardoor aan de beslagene schade berokkend wordt.

Overeenkomstig art. 52 van de wet van 15 Augustus 1854, is de aanwezigheid van de vrederechter bij de toewijzing van de inbeslaggenomen onroerende goederen niet op straf van nietigheid vereist, zodat de afwezigheid van deze magistraat bij een willige verkoop na omzetting de geldigheid van deze verkoop op generlei wijze kan aantasten. De aanwezigheid van de vrederechter en diens advies behoort niet tot het wezen van de willige verkoop na omzetting.

De overtreding van art. 44 van de wet van 15 Augustus 1854, waarbij de verkoop met inzetpremiën verboden is, is door de wet niet met nietigheid gesanctionneerd; de verkoop met inzetpremiën druist niet in tegen het wezen van de willige ver-

koop, daar die premiën op plaatselijke gebruiken gesteund zijn.

De aangewezen notaris heeft steeds het recht met het oog op een hogere opbrengst van de verkoop de samenstelling der kavels te wijzigen.

De aanwezigheid van de executanten bij de voorlopige en definitieve toewijzing alsmede de vorm, waarin hun verzoek tot toewijzing moet worden gedaan, is door de wet niet voorzien; het volstaat derhalve, dat de notaris zou vaststellen, namens wie hij optreedt; bovendien is de toewijzing een bijzondere vorm van verkoop, bestaande in het verkopen aan de hoogste bieder.

Omtrent de voorlopige toewijzing is in de wet niets bepaald; zij geschiedt overeenkomstig de plaatselijke gebruiken.

Het verzoek van de beslagenen tijdens de verrichtingen van de eindelijke toewijzing om de verkoop te doen uitstellen is geen incident, dat aan het oordeel van de voorzitter of de vrederechter moet onderworpen worden.

Het feit alleen, dat onroerende goederen bij incorporatie of bij bestemming in een afzonderlijk lot worden te koop aangeboden, doet het onroerend karakter daarvan niet verdwijnen. Dit zal slechts anders zijn wanneer deze goederen aan een afzonderlijke koper worden toegewezen of wanneer de koper van het gebouw en van het materieel-mobilair zijn bedoeling te kennen geeft die goederen van het gebouw definitief te scheiden of hun bestemming te wijzigen; die bedoeling moet op het ogenblik van de verkoop worden beoordeeld. In de veronderstelling, dat in casu de litigieuze onroerende goederen hun onroerend karakter zouden verloren hebben, zou zulks niet de nietigheid van de verkoop ten gevolge kunnen hebben. Nietigverklaring van de toewijzing zou alleen denkbaar kunnen zijn zo door de verkoop in afzonderlijke kavels aan de schuldenaar of aan de schuldeiser schade zou zijn berokkend, hetgeen in casu niet het geval is.

Onroerende goederen bij bestemming, die wegens een geval van overmacht door de schuldenaar verplaatst worden ten einde totale vernieling te voorkomen, behouden hun onroerend karakter, zodat zij het pand van de hypothecaire schuldeisers blijven uitmaken.

Onroerende goederen bij bestemming zijn van rechtswege, zelfs zonder uitdrukkelijke vermelding, in het beslag op onroerende goederen begrepen.

In geval van commandverklaring blijft de koper, die command verklaard heeft geen partij in de overeenkomst en moet geacht worden nooit koper te zijn geweest; derhalve mag alleen rekening worden gehouden met de bedoeling van de lastgever (command).

Met het bij art. 54 van de wet van 1 October 1947 op de oorlogsschade gedane verbod aan de bevoorrchte of hypothecaire schuldeisers om de ingevolge oorlogshandelingen geteisterde panden te verkopen in de vorm der willige verkopen heeft de wetgever, blijkens de geschiedenis van deze wet, alleen de verkoop bij dadelijke uitwinning bedoeld.

De vernietiging wegens benadeling is bij verkoop op rechterlijk gezag uitgesloten, daar deze verkoop geschiedt buiten de toestemming en zelfs tegen de wil van de eigenaar, terwijl de grondslag van de ontbinding wegens benadeling in het Burgerlijk Wetboek steunt op een vermoeden juris et de jure van het bestaan van een wilsgebrek in hoofde van de verkoper.

De willige verkoop na omzetting heeft niet de

vrije wil van de eigenaar tot grondslag; zijn toestemming slaat niet op het feit zelf van de verkoop doch alleen op de wijze, waarop zal verkocht worden. Na de omzetting blijft het inbeslaggenomen goed onder het gezag van het gerecht; de eigenaar kan noch vóór, noch na de omzetting de verkoop van zijn eigendom beletten en zijn toestemming is bij de toewijzing niet vereist; de voorzitter beveelt de verkoop. Daaruit volgt, dat de willige verkoop na omzetting slechts wettelijk op rechterlijk gezag geschieden kan. De verkoop bij dadelijke uitwinning — waarvan de vernietiging wegens benadeling door de rechtspraak is aanvaard — verschilt van de willige verkoop na omzetting, doordat er geen inbeslagneming geschied is, het tekoop gestelde goed niet te voren onder het gezag van het gerecht door een openbaar officier geplaatst werd en de rol van de voorzitter beperkt is tot de benoeming van een notaris.

2. Iedereen heeft het recht zijn toevlucht tot de rechterlijke macht te nemen; misbruik van dit recht zal slechts aanwezig zijn indien de eiser bedrog pleegt of een zware fout begaat.

Van een roekeloos en tergend geding kan niet gesproken worden, wanneer sommige der aangevoerde middelen van ernstige aard zijn.

N.V. Etablissements Aubert en Janssens t/ Discontokantoor der Nationale Bank te Leuven, Hasselt en Tongeren, N.V. Brouwerijen Artois, Algemene Spaar- en Hypotheekkas, de Belgische Staat (Ministerie van Financiën) N.V. Brouwerijen Wielemans-Ceuppens, Maldov, Rombouts, N.V. Soc. Immobilières Anversoises, Lucas, Cols en N.V. Mercator.

Overwegende dat de hoofdeis ertoe strekt de nietigheid te horen uitspreken van de gedane toewijzingen en van de uiteindelijke verkoop van de onroerende goederen in het inleidend exploit beschreven, alsook van de verkoop van het materieel onroerend door bestemming of inlijving, aangeduid in het proces-verbaal van eindelijke toewijzing, minstens de nietigheid van deze laatste verkoop uit te spreken; subsidiair de ontbinding, wegens benadeling van meer dan 7/12, uit te spreken van de verkoop van bepaalde loten; meer subsidiair, de vervolgende schuldeisers, zijnde de verweerders sub 1, 2, 3 en 4 en de aangestelde notaris, verweerder sub 12, solidair of gezamenlijk of de ene bij gebreke aan de andere, te veroordelen aan aanleggers, handelend solidair of onverdeelbaar of minstens gezamenlijk, of aan een der aanleggers, bij gebreke aan de andere, een schadevergoeding van dertig miljoen frank te betalen;

Overwegende dat de eis in tussenkomst er toe strekt nadat deze ontvankelijk zal zijn verklaard, te zeggen voor recht dat de openbare toewijzing dd. 26 October 1949, door Notaris Cols aan de heer Lucas, command verklarende voor de echtgenoten Maldov-Rombouts en dhr Rombouts, alsook voor de N.V. Wielemans-Ceuppens geldig en regelmatig gebeurd is; verder aanleggers solidair te veroordelen om aan de tussenkomende partij een schadevergoeding van 350.000 fr. te betalen;

Overwegende dat beide gedingen, ingeschreven op de algemene rol onder nummers 33.667 en 35.907, verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat de inleidende exploit van 1 December 1949, ingeschreven werden ten eerste Kantore der Hypotheken te Antwerpen;

1. Feiten van het geding :

Op 31 Mei 1948 wordt een bevel, voorafgaand aan de onroerende inbeslagneming, door verweerders sub 1, 2, 3 en 4 aan aanleggers betekend; deze verweerders waren hypothecaire schuldeisers van aanleggers en voornoemd bevel strekte tot betaling van: 3.000.000 frank ten voordele van verweerder sub 1, fr. 2.300.000 ten voordele van verweerders sub 2 en 3; 1.185.474,55 frank ten voordele van verweerder sub 4, samen met de intresten;

Op 22 September 1948 werd onroerend beslag op twee groepen van onroerende goederen, namelijk de groep « Grand Hôtel » en de groep « Tourist Hôtel » door dezelfde verweerders gelegd;

Reeds op 14 Juni 1948 hadden huidige aanleggers gedagvaard om het bevel van 31 Mei 1948 nietig te horen verklaren en termijnen van respijt te bekomen;

De eis tot geldigverklaring van het beslag werd ingeleid op 29 September 1948 en door vonnis dezer Rechtbank van 29 Oktober 1948 werd dit beslag geldig verklaard;

Door vonnis van 12 November 1948 werd de eis van huidige aanleggers, ingeleid op 14 Juni 1948, en strekkende tot nietigverklaring van het bevel alsook tot het bekomen van termijnen van respijt, afgewezen;

Hoger Beroep werd door huidige aanleggers tegen de vonnissen van 29 Oktober en 12 November 1948 aangetekend; beide werden evenwel bekrachtigd door arrest van 5 Februari 1949;

Op 22 Februari 1949 werd tussen verweerder sub 1, die zich tevens sterk maakte voor verweerders sub 2 en 3, en verweerder sub 4 enerzijds, en aanleggers anderzijds, een overeenkomst gesloten, waarbij o.m. bedongen werd dat aanleggers zouden berusten in het arrest van 5 Februari 1949 en dat de gedwongen verkoop zou omgezet worden in een vrijwillige verkoop. De verkoop moest ten laatste plaats grijpen einde Oktober 1949 en de mogelijkheid werd voorzien een der panden vóór het ander te verkopen;

Op 23 Februari, in uitvoering van deze overeenkomst, werd een verzoekschrift aan de heer Voorzitter dezer Rechtbank door de betrokken partijen aangeboden, waarbij zich aansloten verweerder sub 5, verweerder sub 6, en een maatschappij van Engels recht « The Prudential Assurance Company Ltd ». Door bevel van dezelfde datum werd de omzetting in een vrijwillige verkoop uitgesproken en werd er tevens beslist dat « tot de toewijzing zou overgegaan worden aan de voorwaarden in het kohier van lasten vermeld, opgesteld op 28 September 1948 ». De verkoop moest geschieden vóór 31 Oktober 1949 en de faculteit werd voorzien « één der twee panden te verkopen vóór het andere pand en de verkoping van het tweede pand tegen te houden, moest de eerste verkoping voldoende opgebracht hebben voor de vereffening van de schulden waarvoor regelmatige inschrijvingen en definitieve titels bestaan »;

De door de heer Voorzitter op verzoek van de partijen aangestelde notaris, verweerder sub 12, stelde de verkopen vast, respectievelijk op 11 en 26 Oktober 1949 voor de groep « Grand Hôtel » en op 20 en 28 Oktober 1949 voor de groep « Tourist Hôtel ».

Na de voorlopige toewijzing van 11 Oktober poogden de schuldenaars nog uitstel te bekomen tot 30 November 1949 en door exploit van 25 Oktober werden de vervolgende en ingeschreven schuldeisers voor de heer Voorzitter der Rechtbank gedagvaard voor de 26 Oktober, dag der eindelijke toewijzing. Daar de toestemming van alle schuldeisers niet bekomen werd,

besloten de schuldenaars van hun dagvaarding af te zien;

De groep « Grand Hôtel » werd in de namiddag van 26 Oktober 1949 definitief aan verschillende kopers toegewezen voor de globale prijs van fr. 17.716.000,—. Huidige aanleggers weigerden het proces-verbaal van de eindelijke toewijzing te ondertekenen.

Op 28 Oktober 1949 werd door de belanghebbende partijen, inbegrepen de schuldenaars, een verzoekschrift aan de heer Voorzitter der Rechtbank aangeboden ten einde de termijn van de verkoping van de groep « Tourist Hôtel » te verlengen tot de 28 Februari 1950. Dit verzoekschrift maakt gewag van het feit « dat de opbrengst van de eerste groep eigendommen denkkelijk voldoende zal zijn om de bevoorrechte schuldeisers te betalen, en zelfs het merendeel der chirographaire schuldeisers; dat echter een moeilijkheid bestaat in het feit dat zekere bevoorrechte schuldeisers ingeschreven zijn op de eigendom « Tourist Hôtel » zodat een regeling noodzakelijk is, die mogelijk schijnt. » De gevraagde maatregel werd door bevel van de heer Voorzitter dd. 28 Oktober 1949 toegestaan.

Op 17 November wordt de toewijzing van de groep « Grand Hôtel » aan de schuldenaars betekend en op 1 December 1949 werd de huidige eis ingeleid.

Op 13 Januari 1950 werden verweerders sub 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 12 door aanleggers gedagvaard ten einde zich verbod te horen opleggen de groep « Tourist Hôtel » te verkopen zolang er niet uiteindelijk zou beslist zijn over de eis strekkende tot nietigverklaring van de verkoop van de groep « Grand Hôtel ». Op dit exploit volgt een nieuwe dagvaarding voor de heer Voorzitter, zetelende in Kortgeding, waarbij aanleggers vragen dat aan zelfde verweerders verbod zou opgelegd worden de groep « Tourist Hôtel » te verkopen, zolang er niet uiteindelijk zou beslist zijn over de vordering in nietigverklaring van de verkoop van de groep « Grand Hôtel » of minstens over de eis ten gronde, ingeleid voor de Rechtbank op 13 Januari 1950;

Het bevel van de heer Voorzitter dd. 20 Februari 1950, legde aan voornoemde verweerders verbod op de groep « Tourist Hôtel » te verkopen, zolang er niet uiteindelijk zou beslist zijn over de eis ten gronde, ingeleid op 13 Januari 1950. De verweerders, behalve verweerder sub 12, tekenden beroep aan tegen dit bevel;

Door vonnis dezer Rechtbank dd. 30 Juni 1950 werden aanleggers van hun eis ten gronde, dd. 13 Januari 1950, afgewezen. Tegen dit vonnis tekenden zij beroep aan, waarover niet beslist werd;

Aanleggers hebben sindsdien belangrijke sommen van de O.M.A. ontvangen en schijnen hun schulden vereffend te hebben;

2. Over de beweerde onregelmatigheden begaan tijdens de toewijzingszittingen :

Overwegende dat aanleggers stellen dat verschillende onregelmatigheden bij de verkoop begaan werden, die de nietigheid van de verkoop tot gevolg zouden hebben; dat zij de traditionele rechtsleer betwisten, volgens dewelke de niet-naleving van de pleegvormen, door de heer Voorzitter der Rechtbank in zijn bevel van omzetting opgelegd, slechts de nietigheid van de toewijzing zou meeslepen, wanneer de miskende vorm een wezenlijk karakter vertoont, hetgeen van de beoordeling van de Rechtbank afhangt (zie Marcotty, II, n° 569, bl. 215; Waelbroeck, III, bl. 542);

Overwegende dat partijen het eens zijn om te ver-

klaren dat in zake onroerend beslag de redenen van nietigheid uitdrukkelijk door de Wet zijn opgesomd, zodat buiten deze gevallen en behoudens het niet nakomen van een wezenlijke vorm de nietigheid niet kan uitgesproken worden (Rép. prat. V° Saisie immobilière, n° 671 en volg.);

Overwegende echter dat aanleggers beweren dat bij omzetting van het onroerend beslag in een vrijwillige verkoop, men het wettelijk terrein verlaat om zich uitsluitend te bewegen op contractueel gebied; dat, naar hun mening, de betrokken partijen, bij het sluiten van de overeenkomst van omzetting, zich tevens contractueel verbinden de door de heer Voorzitter nog vast te stellen vormen van de vrijwillige verkoop te eerbiedigen, zodat deze vormen een zuiver contractueel karakter aannemen; dat in andere woorden, partijen een akkoord sluiten, waarin overeengekomen wordt dat het pand vrijwillig zal verkocht worden volgens de wijze en de vormen, die door een derde, namelijk de heer Voorzitter, naar goeddunken, zullen bepaald worden; dat, wanneer de heer Voorzitter uitdrukkelijk in zijn bevel dd. 23 Februari 1949, bevolen heeft dat « tot de toewijzing zal overgegaan worden aan de voorwaarden in het kohier van lasten vermeld, opgesteld de 28 September 1948 — nl. het kohier opgesteld ter gelegenheid van het onroerend beslag — elke inbreuk op deze voorwaarden de nietigheid van de verkoop teweegbrengt, omdat er verkocht werd op een andere wijze dan deze door partijen gewild;

Overwegende dat deze stelling niet kan gevolgd worden; dat vooreerst dient opgemerkt te worden dat de overeenkomst tussen partijen sloeg op de omzetting van het onroerend beslag in vrijwillige verkoop, op het bedrag der bekendmakingen en de uiterste datum waarop zij moesten beginnen, op de uiterste datum, vóór dewelke de verkoping diende te geschieden en de faculteit voor belanghebbenden een der twee panden te verkopen vóór het andere; dat deze punten van de overeenkomst, die, trouwens, letterlijk door de heer Voorzitter in zijn bevel werden opgenomen, wellicht hun contractueel karakter behouden;

Overwegende dat niets de partijen kon beletten zich eveneens uitdrukkelijk akkoord te stellen over de wijze waarop de verkoop zou geschieden en ze in hun verzoekschrift te vermelden om ze alzo aan de goedkeuring van de Heer Voorzitter te onderwerpen; dat, er, in dit verband, dient opgemerkt te worden dat partijen overeengekomen waren omtrent het bedrag der bekendmakingen en omtrent de termijn, waarin moest verkocht worden, punten, die volgens art. 83 van de Wet van 15 Augustus 1854 door de Voorzitter worden geregeld; dat het onmiddellijk in het oog springt dat partijen, indien zij het minste belang hadden gehecht aan de wijze van de verkoop, niet zouden nagelaten hebben insgelijks een bepaalde wijze van verkoop aan de Heer Voorzitter voor te stellen; dat men hieruit mag afleiden dat, in de veronderstelling dat men zich werkelijk op contractueel gebied bevindt, waar de echte bedoeling van partijen de maatstaf uitmaakt, het niet naleven van de vormen door de Voorzitter bepaald, nooit de sanctie der nietigheid zou kunnen teweegbrengen;

Overwegende dat het bevel van de heer Voorzitter een akte van willige rechtspraak (jur. gracieuse) uitmaakt; dat het, nochtans, niet uitgesloten is dat, buiten de eigenlijke omzetting, een betwisting tussen partijen kon ontstaan, bijvoorbeeld nopens de aan te stellen notaris (Marcotty, II, n° 567b, bl. 214);

Dat wanneer de Voorzitter gehouden is de keuze van partijen te eerbiedigen, hij zijn vrij beoordelingsrecht herneemt ingeval van betwisting (ibidem); dat

men dan bezwaarlijk zou kunnen beweren dat de aanstelling van een bepaald notaris door de heer Voorzitter van contractuele aard is, wanneer de partijen op dit punt in betwisting waren;

Overwegende dat in werkelijkheid het bevel van omzetting een akte van gerechtelijke voogdij uitmaakt; dat de taak van de heer Voorzitter hierin bestaat dat hij het akkoord van partijen goedkeurt, indien het niets bevat dat tegen de wet indruist, dat hij het wijzigt of verworpt indien het onwettelijk voorkomt; dat hij de tussen partijen betwiste punten op soevereine wijze — verzet en beroep zijn zelfs uitgesloten — oplost en dat hij, eindelijk, op dezelfde wijze, bepaalde punten, o.m. die waarover partijen niet geacht worden een overeenkomst te hebben gesloten, regelt; dat, men hoogstens het contractueel karakter zou kunnen herkennen aan de tussen partijen overeengekomen bepalingen en door de heer Voorzitter in zijn bevel goedgekeurd; dat alle andere, of er al dan niet betwisting tussen partijen bestaat, van overheidswege zijn opgelegd en, derhalve, elk contractueel karakter missen;

Overwegende dat, ten overvloede, met zekere verweerders, kan opgemerkt worden dat de stelling van aanleggers er op neerkomt de vrijwillige verkoop aan een groter aantal van nietigheden te onderwerpen dan in de verkoop bij onroerend beslag; dat, wanneer de heer Voorzitter, zoals in casu, partijen verwezen heeft naar het kohier van lasten opgesteld met het oog op het onroerend beslag, elke overtreding van de minst belangrijke bepaling van het lastenkohier, zelfs van die, waarvan de overtreding door de wet van 15 Augustus 1854 met nietigheid niet wordt beteugeld, deze nietigheid zou teweegbrengen; dat dergelijk systeem regelrecht indruist tegen het wezen zelf van de omzetting in vrijwillige verkoop, die o.m. tot doel heeft de kosten te verminderen en de redenen van nietigheid tot een minimum te herleiden om de gebeurlijke liefhebbers gerust te stellen;

Overwegende dat men niet inziet waarom artikel 1030 W.B.R. niet zou moeten toegepast worden op de pleegvormen, die volgens het bevel van omzetting bij de toewijzing dienden nageleefd te worden; dat de toewijzing ongetwijfeld een akte van proceduur uitmaakt, vermits de aangestelde notaris als gerechtelijke mandataris optreedt om het bevel van de heer Voorzitter uit te voeren;

Overwegende derhalve, dat de overtreding der pleegvormen door de heer Voorzitter opgelegd, slechts aanleiding tot nietigheid kon geven, wanneer die sanctie uitdrukkelijk door de wet voorzien is of wanneer de niet nageleefde pleegvormen een wezenlijk karakter vertonen; dat dit des te meer het geval is, nu de wetgeving op het onroerend beslag, waarvan de omzetting in vrijwillige verkoop slechts een incident uitmaakt, op uitdrukkelijke wijze de redenen van nietigheid opsomt;

Overwegende dat artikel 7 van het lastenkohier, volgens hetwelke « Al de bepalingen van het huidig lastenkohier moeten stiptelijk uitgevoerd worden en zullen in geen geval als bedreigend worden aangezien » niets aan bovenvermeld stelsel kan wijzigen; dat er eerst, met verweerders, kan opgemerkt worden dat deze bepaling geenszins de draagwijdte kan hebben, haar door aanleggers toegekend, en slechts de verplichtingen, aan de kopers opgelegd, beoogt; dat men anders zou moeten besluiten dat dit lastenkohier, opgesteld met het oog op een onroerend beslag, bepaalde pleegvormen, op straffe van nietigheid voorzag, wanneer de wet van 15 Augustus 1854 zelf het niet-naleven dezer pleegvormen met nietigheid niet beteugelt;

Overwegende bovendien dat het even verkeerd is te beweren dat het wezenlijk karakter van de pleegvormen van de beoordeling van de heer Voorzitter afhangt en dat wanneer deze magistraat partijen naar het lastenkohier en dus naar artikel 7 verwezen heeft, hij alzo in al de pleegvormen door het lastenkohier voorzien, het wezenlijk karakter heeft ingeprent; dat men, inderdaad, niet inziet hoe de heer Voorzitter de macht zou bezitten naar goeddunken het wezenlijk of niet wezenlijke karakter van de door hem opgelegde pleegvormen te bepalen; dat er op objectieve wijze dient beslist te worden of een bepaalde vorm tot het wezen zelf van de vrijwillige verkoop na omzetting behoort;

Overwegende dat dit niet wegneemt dat de aangestelde notaris gebeurlijk verantwoordelijk kan verklaard worden samen met de vervolgende partijen, wanneer de pleegvormen, door de heer Voorzitter opgelegd, niet worden nageleefd en dat alzo een schade aan de beslagene partij werd veroorzaakt;

Overwegende dat het thans behoort de verschillende middelen van nietigheid, door aanlegger opgeworpen, in het licht van bovenvermelde beschouwingen te onderzoeken;

1°) Afwezigheid van de Vrederechter :

Overwegende dat volgens art. 52 van de Wet van 15 Augustus 1854, de aanwezigheid van de vrederechter bij de toewijzing op onroerend beslag, niet op straffe van nietigheid vereist is; dat men dan ook niet inziet hoe de afwezigheid van deze magistraat bij een vrijwillige verkoop na omzetting, de geldigheid van deze verkoop zou kunnen aantasten;

Overwegende dat men evenmin zou kunnen beweren dat de aanwezigheid van de vrederechter tot het wezen zelf van de vrijwillige verkoop behoort; dat dit des te meer waar is, wanneer men nagaat welke rol hem door het lastenkohier was voorbehouden;

Overwegende inderdaad, dat art. 4 van bedoeld lastenkohier slechts voorzagt dat de notaris « na de heer Vrederechter te hebben geraadpleegd » alle betwistingen onwiderroepelijk zou beslechten; dat het louter advies van de vrederechter in een betwisting bij vrijwillige verkoop na omzetting geenszins het wezen van deze rechtshandeling kan raken;

Overwegende dat geen enkel argument in artikel 10 van het lastenkohier ten voordele van de thesis van aanleggers kan gevonden worden; dat dit artikel zich beperkt de bepalingen van het Besluit der Secretarissen-Generaal dd. 13 September 1940 « ter kennis te brengen »; dat dit Besluit ingevolge de Besluitwet van 5 Mei 1944, niet meer van kracht was zodat men niet goed inziet hoe de vrederechter zou opgetreden zijn op grond van een Besluit dat niet meer bestond en waarvan de bepalingen slechts « ter kennis gebracht werden »; dat, trouwens, nog kan opgemerkt worden dat zekere punten van deze bepalingen volkomen onverenigbaar waren met de bepalingen van het bevel van omzetting « bijv. dat de verkoop moest plaats vinden ten vroegste een maand en ten laatste binnen de drie maanden na de dag waarop de beschikking in kracht van gewijsde is gegaan »;

Overwegende dat eindelijk dient aangestipt te worden dat aanleggers niet mogen beweren dat zij de afwezigheid van de vrederechter slechts vernomen hebben bij de betekening van het proces-verbaal der toewijzing, vermits zij aanwezig waren bij deze toewijzing, omringd van hun raadslieden; dat zij op geen enkel ogenblik de aanwezigheid of de tussenkomst van de vrederechter gevorderd hebben;

2°) Inzet, premiën, kosten :

Overwegende dat aanleggers stellen dat de aangestelde notaris niet mocht verkopen bij middel van inzet-premiën daar dit hem verboden was door art. 44 van de Wet van 15 Augustus 1854, en, bovendien, niet in het lastenkohier voorzien was;

Overwegende dat het feit dat het lastenkohier geen inzetpremiën voorzagt, niet noodzakelijkerwijze dient verklaard te worden als een verbod dergelijke premiën aan de voorlopige kopers te beloven;

Overwegende dat de overtreding van art. 44 van bedoelde wet, in zake onroerend beslag niet met nietigheid gesanctionneerd wordt; dat men niet ernstig kan staande houden dat de verkoop met inzetpremiën tegen de wezenlijke vormen van de vrijwillige verkoop indruist, vermits deze premiën op plaatselijke gebruiken steunen;

Overwegende dat in de veronderstelling dat de inzetpremiën werkelijk door de heer Voorzitter stilzwijgend verboden werden, aanleggers hoogstens schadevergoeding zouden kunnen vorderen voor het bedrag der premiën (ongeveer fr. 72.000,—); men zou, nochtans, in aanmerking moeten nemen dat dergelijk gebruik het opbod in hoge mate aanwakkert, hetgeen ten voordele van aanleggers komt; dat aanleggers niet kunnen loochenen dat zij kennis hadden vóór de betekening van het proces-verbaal van toewijzing van het feit dat inzetpremiën aan de voorlopige kopers beloofd werden; dat dit voldoende blijkt uit de brief van de aangestelde notaris dd. 11 Oktober 1949 aan een der raadslieden van aanleggers, waarin hij kennis geeft van de uitslagen van de voorlopige toewijzing en schrijft : « Les autres amateurs semblent plutôt être des coureurs de primes »;

Dat aanleggers op geen enkel ogenblik tegen bedoelde handelwijze enige opmerking maakten;

Overwegende dat aanleggers nog gewag maken van het feit dat de notaris het bedrag der kosten, door de kopers te betalen, voorzien in het lastenkohier onder littera E van de bijzondere voorwaarden, heeft gewijzigd en verhoogd; dat in de door hem vastgestelde voorwaarden, de verkoopprijs moest verhoogd worden met 14,75 %, fr. 26.000,— voor de plannen en metingen en fr. 32.500,— voor gerechtskosten;

Overwegende dat indien het bedrag der kosten in het lastenkohier voorzien werkelijk door de notaris verhoogd werd — en dit is moeilijk uit te maken wanneer men kennis neemt van bedoelde littera E van de bijzondere voorwaarden, die de begroting van zekere kosten en erelonen voorzagt — er niet kan beweerd worden dat aanleggers hierdoor enige schade zouden geleden hebben; dat het, inderdaad, niet te betwisten valt, dat iedere liefhebber zijn opbod vaststelt, rekening gehouden met de kosten aan de verkoop verbonden en dat in de veronderstelling dat er te veel aan kosten geïnd werd, het saldo aan de vervolgende schuldeiser of aan aanleggers zal te goede komen;

3°) Verandering in de orde der loten :

Overwegende dat aanleggers aanvoeren dat de rang der loten, zoals deze in de rechtspleging van onroerend beslag was aangeduid, door de aangestelde notaris werd gewijzigd en dat dit zich uitlegt door het feit dat in bedoelde rechtspleging men vergeten had de verkoop van het mobillier, dat zich in de gebouwen, gelegen de Keyserlei nummers 5, 7 en 9, bevond, te voorzien; dat deze wijziging verwarring kon stichten in de geest der kopers en dat er alzo goederen verkocht werden, die in het onroerend beslag niet begrepen waren;

Overwegende dat de procedure van onroerend beslag het mobilier in bovenvermelde gebouwen gelegen niet uitdrukkelijk voorzag; dat dit, nochtans, geen verwarring heeft kunnen stichten in de geest der kopers daar de aangestelde notaris op zeer duidelijke wijze de verschillende loten aan de liefhebbers heeft aangeduid (zie bekendmakingen en P.V. van toewijzing); dat lot 15 het mobilier, dat zich in het gebouw de Keyserlei nr 5 bevond, bevatte en lot 16 het mobilier van de gebouwen De Keyserlei nummers 7 en 9; dat de inventaris van dit mobilier te voren werd opgesteld en ter inzage van de liefhebbers lag;

Overwegende dat de aangestelde notaris steeds gerechtigd is de orde der loten te wijzigen met het oog op een betere verkoop; dat dit, in casu, des te meer het geval was daar artikel 8 van het lastenkohier deze mogelijkheid voorzagt;

Overwegende dat voor wat aangaat het verwijt dat goederen verkocht werden, die in het onroerend beslag niet begrepen waren, dit middel hierna onder 6° zal onderzocht worden;

4°) *Afwezigheid der schuldeisers bij de voorlopige toewijzing :*

Overwegende dat de vordering door de schuldeisers wel het karakter van een wezenlijke pleegvorm van de vrijwillige verkoop na omzetting vertoont, daar het geen twijfel lijdt dat deze verkoop aan de schuldenaar kan opgelegd worden, zodat zelfs in de veronderstelling dat hij zich tegen de verkoop verzet, zij tegen zijn wil kan doorgevoerd worden;

Overwegende dat bij de eindelijke toewijzing die op 26 Oktober 1949 plaats greep, de wettelijke vertegenwoordigers van eerste verweerder aanwezig waren; dat tweede en derde verweerders vertegenwoordigd waren door volmachtdragers, ingevolge volmachten opgesteld op 21 Oktober 1949; dat vierde verweerder vertegenwoordigd was door de heer Boon, doch zonder melding van een volmacht;

Overwegende dat bij de voorlopige toewijzing van 11 Oktober 1949, de notaris zich vergenoegde in het proces-verbaal te vermelden dat de voorlopige toewijzing geschiedde « op verzoek » van de eerste vier verweerders, van eerste aanlegster en van tweede aanlegger;

Overwegende dat aanleggers beweren dat de aanwezigheid van de verzoeker bij de toewijzing noodzakelijk is en dat de authentieke vaststelling van deze aanwezigheid en van het verzoek ook vereist zijn;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling de aanwezigheid van verzoeker bij de toewijzing oplegt; dat er nergens bepaald wordt onder welke vorm het verzoek van partijen zich moet uitdrukken; dat het dan ook volstaat dat de notaris zou vaststellen op wiens verzoek hij optreedt (Luik, 8 Mei 1872, pas. 1872, II, 252);

Overwegende dat de heren Bauchau en de Laveleye de verrichtingen van de voorlopige toewijzing bijwoonden; dat, derhalve, twee op de drie vennoten van verweerder sub 1 aanwezig waren; dat, alhoewel partijen hierover aan de Rechtbank geen uitleg verschaft hebben, het te vermoeden is dat eerste verweerder op geldige wijze door twee van zijn vennoten vertegenwoordigd wordt; dat men, in alle geval, geen ogenblik kan twijfelen aan de wil van de eerste vier verweerders, tot de toewijzing te zien overgaan;

Overwegende bovendien dat de toewijzing een bijzondere vorm van verkoop uitmaakt, die bestaat in het verkopen aan de hoogste bidder (Maton « Dictionnaire de la Patrie Notariale, V° Adjudication n° 1);

Overwegende, derhalve, dat de stelling van aanleggers, volgens dewelke de voorlopige en eindelijke toewijzing een geheel van verrichtingen uitmaken, beginnend met het eerste opbod om te eindigen met de eigenlijke verkoop, zodat het verzoek van de schuldeiser vóór het eerste opbod dient vastgesteld te worden, niet juist is; dat in werkelijkheid de wetgever niet gewild heeft dat het eigendom van de schuldenaar zou verkocht worden, buiten de wil van de schuldeisers; dat men dan ook redelijkerwijze mag beweren dat de wil van de schuldeiser zich nog op geldige wijze uitdrukt vóór dat het goed toegewezen wordt;

Overwegende dat eindelijk dient aangestipt te worden dat de voorlopige toewijzing, die op het plaatselijk gebruik gesteund is, in de wet niet voorkomt, dat, in casu, volgens de verkoopvoorwaarden, de hoogste bieders bij de voorlopige toewijzing geen onwederroepelijk recht verkregen hun het goed te zien toewijzen; dat er zelfs bepaald werd dat, indien de verkoping gestaakt werd, er geen premie zou uitbetaald worden; dat hieruit blijkt dat, in de veronderstelling dat de schuldeisers de definitieve toewijzing niet zouden gevorderd hebben, de schuldenaars geen schade zouden ondergaan hebben; dat men dan ook de voorlopige toewijzing als een loutere inzet mag beschouwen, die slechts een aanvangspunt voor de opbiedingen bij de eindelijke toewijzing zal uitmaken;

5°) *Voorzetting van de verkoop spijs het feit dat de toewijzing van zekere loten (bijhorige gebouwen) een voldoende prijs kon opleveren en afwezigheid van voorziening bij de heer Voorzitter of bij de heer Vrederechter :*

Overwegende dat aanleggers doen gelden dat tijdens de verrichtingen van de eindelijke toewijzing de loten van 1 tot 5, het lot 11, en de loten 12 en 13 een prijs van fr. 9.100.000,— bereikt hadden; dat dit bedrag voldoende was om de ingeschreven schuldeisers op de groep « Grand Hôtel » volledig te betalen en dat er, derhalve, geen aanleiding bestond om de middengebouwen (loten 6 tot 10), zijnde het eigenlijk « Grand Hôtel » te verkopen; dat zij meenden binnen de twee dagen (28 Oktober 1949), datum waarop de definitieve toewijzing van de groep « Tourist Hôtel » moest geschieden, de nodige fondsen te vinden om de op dit pand ingeschreven schuldeisers terug te betalen;

Overwegende dat alle juridische beschouwingen ter zijde gelaten, het ontegensprekelijk vaststaat dat de aanspraak van aanleggers regelrecht indruiste én tegen de beschikkingen van het arrest van 5 Februari 1949 én tegen de wil door hen uitgedrukt in het verzoekschrift strekkende tot omzetting van het onroerend beslag in vrijwillige verkoop en door de heer Voorzitter goedgekeurd in zijn bevel van 23 Februari 1949; dat de faculteit, inderdaad, er voorzien werd « één der twee panden te verkopen vóór het andere pand en de verkoping van het tweede pand tegen te houden, moest de eerste verkoping voldoende opgebracht hebben voor de vereffening van de schulden waarvoor regelmatige inschrijvingen en definitieve titels bestaan »;

Overwegende dat het bovendien vaststaat dat aanleggers steeds de bedoeling hebben gehad de verkoop van de groep « Tourist Hôtel » tegen te houden en al hun schulden te vereffenen bij middel van de opbrengst van de groep « Grand Hôtel »;

Overwegende dat de Rechtbank overtuigd is dat, in de veronderstelling dat aanleggers binnen de twee dagen de nodige gelden om de op de groep « Tourist Hôtel » ingeschreven schuldeisers terug te betalen,

niet zouden gevonden hebben, zij niet zouden geoordeeld hebben zich te verzetten tegen de toewijzing van dit pand, onder voorwendsel dat het pand « Grand Hôtel » niet volledig verkocht werd en dat men eerst tot de verkoop van het eigenlijk « Grand Hôtel » moest overgaan, op grond van het bevel van omzetting, om te kunnen beslissen of het « Tourist Hôtel » diende verkocht; dat het niet kan geloofd worden dat een dergelijke betwisting, rekening houdend met de beschikkingen van het bevel van 23 Februari 1949 een zeer kies karakter zou vertoond hebben;

Overwegende dat uit deze beschouwingen alleen reeds op klare wijze blijkt dat tweede en derde verweerders, die slechts ingeschreven waren op de groep « Tourist Hôtel » — maar ook optraden als vervolgende schuldeisers — volkomen gerechtigd waren de staking van de verkoop van de groep « Grand Hôtel » te weigeren, wanneer het bedrag van fr. 9.100.000,— bereikt was, vermits het onvoldoende was om hun schuldvorderingen te betalen, na betaling der op de groep « Grand Hôtel » ingeschreven schuldeisers; dat er dus geen sprake kan zijn in hoofde van voornoemde verweerders van « misbruik van recht »;

Overwegende dat men zich afvraagt hoe aanleggers, wanneer zij zich beroepen op het contractueel karakter van het bevel van omzetting — en aangaande dit punt bestond er een akkoord tussen partijen — thans durven beweren dat de verkoping van het pand « Grand Hôtel » moest gestaakt worden, wanneer al de schuldeisers niet konden betaald worden en dat zij gebeurlijk hun rechten moesten doen gelden op het tweede pand;

Overwegende dat in rechte het geen twijfel lijdt dat tweede en derde verweerders, die slechts ingeschreven waren op het pand « Tourist Hôtel », maar die als *vervolgende partijen* optraden in de rechtspleging van onnoerend beslag, gerechtigd waren — buiten het geval van misbruik van recht — de verkoop van de groep « Grand Hôtel » door te drijven; dat, zoals hoger gezegd, men niet ernstig kan beweren dat bedoelde verweerders een misbruik van recht zouden gepleegd hebben; dat alle andere overwegingen van aanleggers overbodig zijn en niet kunnen opwegen tegen de rechtmatige uitoefening door tweede en derde verweerders van hun recht; dat het in deze omstandigheden nutteloos voorkomt de andere middelen van verweerders te onderzoeken, namelijk het bestaan van een zeer belangrijke schuldvordering van de fiscus, waarvoor bevel werd overgeschreven, de mogelijkheid voor de notaris een toegestane samenvoeging van loten weer te splitsen en de aanspraken van vierde verweerster als chirographaire schuldeiseres;

Overwegende dat een vraag tot uitstel van de verkoping, uitgaande van aanleggers, tijdens de verrichtingen van de eindelijke toewijzing, geenszins het karakter van het incident vertoont, dat aan de beoordeling van de heer Voorzitter of van de Vrederechter moest onderworpen worden;

Overwegende dat de heer Voorzitter, zetelende in kortgeding, slechts de verkoop had kunnen uitstellen mits het uitdrukkelijk akkoord van al de partijen, tegenover dewelke het onnoerend beslag gemeen was geworden; dat, in casu, het verzet tegen een uitstel van de vervolgende schuldeisers uitging; dat de aangestelde notaris, derhalve, geen verplichting had partijen te verwijzen naar de heer Voorzitter;

Overwegende dat de heer Vrederechter, op grond van de toenmalige tekst van art. 45 van de wet van 15 Augustus 1854, slechts de verkoop kon uitstellen wanneer de aangeboden prijs niet hoger dan vijftienmaal de kadastrale waarde was; dat hij in geen ander geval kon optreden (Waelbroeck, I, bl. 564 e.v.);

Overwegende dat het gans overbodig voorkomt allerhande veronderstellingen te maken nopens een door de tussenkomst van deze magistraten gebeurlijk bewerkstelligde verzoening tussen partijen, vermits in geen geval de verkoop door hen mocht uitgesteld worden;

Overwegende dat er eindelijk dient aangestipt te worden dat de huidige houding van aanleggers moeilijk overeen te brengen is met de termen van het verzoekschrift dd. 28 October 1949, door hen ondertekend, en strekkende tot het uitstellen van de verkoop van het « Tourist Hôtel » tot 28 Februari 1950, daar waar zij verklaren dat « de opbrengst van de » eerste groep eigendommen denkkelijk voldoende zal » zijn om de bevoorrechte schuldeisers te betalen en » zelfs het merendeel der chirographaire schuld- » eisers... »;

6° *Onregelmatige verkoop van het materieel en van het mobilier :*

Overwegende dat aanleggers aanvoeren dat de verkoop ook nietig zou zijn, omdat de onroerende goederen bij inlijving of bij bestemming in loten, afzonderlijk van de gebouwen, tot dewelke zij behoorden, te koop werden aangeboden en verkocht; dat dit geschiedde in weerwil van hun belangen;

Overwegende dat in feite dient vastgesteld te worden dat de gebouwen van het eigenlijk « Grand Hôtel » op zeer ernstige wijze door oorlogsfeiten geteisterd werden einde 1944; dat het verslag van bouwmeester Smits, dd. 10 Februari 1948, opgesteld *ten verzoeke van aanleggers*, uitdrukkelijk zegt en dit voor al de gebouwen van de groep « Grand Hôtel » : « Les constructions qui couvrent le terrain avaient autrefois » une valeur considérable : hôtel, restaurant, et café » luxueusement construits et cinq maisons de commerce. A la suite des circonstances et principalement » par faits de guerre, ces constructions de trouvent » dans un tel état de dégradation et même de délabrement qu'elles sont pratiquement inutilisables et » même irréparables »; dat, wanneer dezelfde deskundige een zeer grote waarde aan de onroerende goederen bij inlijving of bij bestemming van het « Tourist Hôtel » toekent, hij niet de minste waarde voor de goederen van dezelfde aard van het « Grand Hôtel » aanduidt en slechts een waarde *aan de grond* erkent;

Overwegende dat uit de door aanleggers voorgebrachte stukken blijkt dat zij de bedoeling hadden de groep « Grand Hôtel » volledig af te breken en op de ganse oppervlakte een groots, ultra modern hotel op te bouwen; dat in een der pleitnota's van aanleggers gezegd wordt : « Enfin, au moment de la » vente du Grand Hôtel, Mr Janssens mettait la dernière main aux plans d'un immense caravansérail » de 15 étages, à ériger à l'emplacement du Grand » Hôtel et qui devait porter le nom de American » Hôtel »;

Overwegende dat rekening gehouden met deze omstandigheden, het in het oog springt dat in het welbegrepen belang van de schuldeisers, de onroerende goederen bij inlijving en bestemming in een; van het zwaar geteisterd gebouw, afgezonderd lot te koop diende aangeboden te worden; dat alzo de mogelijkheid bestond dat, indien de gebouwen aangekocht werden door een koper, die het inzicht had ze te slopen, men nog een zekere prijs kon bekomen voor het materiaal en mobilier, wanneer zij voor de koper van de af te breken gebouwen niet het minste belang vertoonden; dat ten einde geen enkele mogelijkheid om een hoger opbod te verwezenlijken, te verwaar-

lozen, de notaris zelf het recht van samenvoeging tussen het lot materieel en mobiel, en het lot gebouwen voorzien had; dat deze handelwijze, gezien de omstandigheden, volkomen verrechtvaardigd was (zie Beroep Luik, 31 Maart 1909, Jur. Liège, 1908-1909, bl. 217. In dit geval schijnt het gebouw zelf in goede staat te zijn geweest — het recht van samenvoeging werd ook uitdrukkelijk voorzien);

Overwegende dat de bewering van aanleggers, volgens dewelke de onroerende goederen bij inlijving of bestemming, eens dat zij afzonderlijk toegewezen werden, hun onroerend karakter verliezen, niet noodzakelijkerwijze juist is en dit, trouwens, zonder belang is, wanneer de schuldenaars geen schade ondergaan;

Overwegende dat het enkel feit dat deze goederen in een afzonderlijk lot te koop werden aangeboden, niet volstaat om hun het onroerend karakter te ontnemen; dat dit slechts een in casu voordelige wijze van verwezenlijking dezer goederen uitmaakte (zie Beroep Luik, 10 Januari 1914, B. J. 1914, 214; Besançon, 5 Maart 1931, Sirey 1931, II, 125; De Page, V, n° 686 in fine);

Overwegende dat deze goederen hun onroerend karakter slechts zullen verliezen indien zij aan een afzonderlijke koper worden toegewezen of wanneer de koper van het gebouw en van het materieel-mobiel zijn wil uitdrukt deze goederen van het gebouw definitief te scheiden of hun bestemming te doen ophouden; dat deze bedoeling dient te worden beoordeeld op het ogenblik van de verkoop;

Overwegende dat de onroerende goederen bij inlijving of bestemming in drie samengevoegde afzonderlijke loten, toegewezen werden aan elfde verweerder, de heer Lucas, die ook voorlopige koper van de gebouwen, waarbij deze goederen behoorden, verklaard werd;

Overwegende echter dat de bedoeling van elfde verweerder ter zake zonder belang is, daar hij command verklaard heeft ten voordele van zevende verweerder voor de loten «gebouw» nummers 6 en 7 en ten voordele van achtste en negende verweerder voor de loten «gebouw» nummers 8 tot en met 13, en voor de drie loten «onroerende goederen bij bestemming of inlijving»; dat in geval van commandverklaring, de koper, die command verklaard heeft, geen partij in de koopovereenkomst blijft en dient geacht te worden nooit koper te zijn geweest (zie Verbreking, 6 December 1951, R. W. 1952, n° 23, bl. 1007); dat men derhalve slechts rekening dient te houden met de bedoeling van de lastgevers (commands);

Overwegende dat uit de voorgebrachte stukken niet met zekerheid kan bepaald worden of een deel der onroerende goederen bij inlijving of bestemming tot de loten «gebouw» nummers 6 en 7 behoorde; dat, moest dit het geval zijn, dit zelfde deel, door de kopers van de loten «gebouw» nummers 8 tot en met 13 aangekocht, zijn onroerend karakter op het ogenblik van de verkoop verloren heeft;

Overwegende dat zelfs in de veronderstelling dat ontegensprekelijk zou vaststaan dat de onroerende goederen bij inlijving of bestemming hun onroerend karakter bij de verkoop verloren hebben, men geenszins daaruit zou kunnen afleiden dat dit de nietigheid van de verkoop zou teweegbrengen;

Overwegende dat men slechts het belang en van de beslagene partijen en van de schuldeisers in aanmerking dient te nemen (zie Beroep Luik, 31 Maart 1909, hierboven vermeld — in dit geval kon het onroerend goed bij inlijving ook zijn onroerend karakter verliezen, vermits de rechter voorzag dat het afzonderlijk kon toegewezen worden); dat er slechts

aanleiding tot vernietiging van de toewijzing zou bestaan, indien de verkoop in afzonderlijke loten van de gebouwen en van de onroerende goederen bij inlijving of bestemming schade aan de schuldenaar of de schuldenaars had kunnen berokkenen; dat, zoals hoger gezegd, deze handelwijze in casu voor alle partijen voordelig was;

Overwegende dat men niet inzielt waarom de hypothecaire schuldeisers wanneer zij gerechtigd zijn de onroerende goederen bij inlijving of bestemming met de gebouwen, waarbij zij behoren, te verkopen, niet van dit recht zouden mogen afwijken in het belang zelf van hun schuldenaar; dat zelfs wanneer de hypothecaire schuldenaar onroerende goederen bij inlijving of bestemming als roerende goederen afzonderlijk zou verkopen, zijn schuldeisers gerechtigd zijn, buiten het recht hun door artikel 79 van de wet van 16 December 1851 toegekend, aanspraak op de nog niet betaalde prijs te maken;

Overwegende dat in casu dit des te meer het geval is daar het verzoekschrift strekkende tot de omzetting in een van de gebouwen *afzonderlijke rubriek*, de onroerende goederen bij inlijving of bestemming uitdrukkelijk voorzag; dat de voorgescreven bekendmakingen, waarvan het opstellen met medewerking van aanleggers geschiedde, insgelijks op uitdrukkelijke wijze afzonderlijke loten voor deze goederen voorzag; dat een der beheerders van eerste aanlegster zelf een aanbod voor deze loten deed; dat aanleggers dit niet kunnen loochenen, doch beweren dat dit aanbod als particulier gedaan werd; dat *uiterlijk* dit aanbod slechts alzo kon plaats grijpen; dat men, nochtans, niet kan betwisten dat deze beheerder een gans andere houding zou aangenomen hebben, indien aanleggers het met deze handelwijze niet eens waren geweest;

Overwegende dat aanleggers verder beweren dat de notaris de toewijzing van het materieel en het mobiel niet had moeten uitspreken, wanneer de verkoop der andere loten reeds een som van 17.700.000 frank had opgebracht; dat zij artikel 622 W. B. R. tot staving van hun eis inroepen;

Overwegende, nochtans, dat de notaris de mogelijkheid voor de koper van de loten «gebouw» zich dit materieel en mobiel te zien toewijzen, moest eerbiedigen; dat er echter op het ogenblik van de toewijzing niet met zekerheid kon bepaald worden of de koper van de loten «gebouw» en tevens de hoogste bieder van materieel en mobiel het onroerend karakter van deze goederen ging handhaven; dat zelfs in de veronderstelling dat men, ingevolge de commandverklaring, moest beslissen dat een deel van het materieel en het mobiel als roerende goederen werd verkocht, de notaris dit op het ogenblik van de verkoop niet kon vaststellen; dat men hier ook zich de vraag kan stellen welke houding aanleggers zouden aangenomen hebben indien de notaris het lot «materieel en mobiel» ingehouden had; dat zij dan ook de nietigheid van de verkoop zouden ingeroepen hebben, omdat men ze alzo beroofd had van de mogelijkheid een hogere prijs te bekomen;

Overwegende dat aanleggers nog aanvoeren dat de notaris geen lezing zou gegeven hebben bij de toewijzing van de lijst der goederen onroerend bij inlijving of bestemming, zodat de gebeurlijke liefhebbers zich geen juist idee konden vormen van hetgeen verkocht werd;

Overwegende dat de notaris tijdens zijn ondervraging op feiten en vraagpunten (vraag 14) verklaard heeft dat zijn klerk lezing van het volledig lastenkohier had gegeven en dat de volledige lijst der voorwerpen ter beschikking van de liefhebbers lag; dat aanleggers

hieruit afleiden dat de notaris bekend heeft geen lezing van deze lijst te hebben gegeven; dat de notaris, integendeel, in zijn besluiten deze bewering tegen-spreekt;

Overwegende dat in het proces-verbaal van einde-lijke toewijzing vermeld wordt dat de notaris aan de liefhebbers lezing gaf van het proces-verbaal van voorlopige toewijzing; dat in dit proces-verbaal de volledige lijst van bedoelde voorwerpen voorkomt;

Overwegende, bovendien, dat men niet ernstig kan beweren dat de liefhebbers van de gebouwen en/of het materiaal aan de verkoop hebben deelgenomen, zonder zich vooraf te hebben ingelicht nopens de omvang en de aard der te verkopen goederen;

Overwegende dat aanleggers eindelijk aanvoeren dat men voorwerpen verkocht heeft, welke in de vervol-gingen niet begrepen waren, namelijk deze opgestapeld in de huizen gelegen De Keyserlei nummers 5, 7 en 9, hetzij in de loten 1, 2 en 3;

Overwegende dat in feite dient vastgesteld te wor-den dat het materieel en mobiel, onroerende goederen bij bestemming, in bedoelde huizen opgestapeld, door aanlegger van het «Grand Hôtel» aldaar verplaatst werden en dit met het enkel doel deze voorwerpen in de mate van het mogelijke te redden, wegens de bijna volledige teistering van het hotel; dat het niet te betwisten valt dat de hypothecaire schuldeisers zich tegen verplaatsing konden verzetten, indien aanleg-gers de bedoeling hadden het pand van hun schuld-eisers alzo te verminderen;

Overwegende dat aanleggers deze bedoeling niet hadden; dat dit zo waar is dat, wanneer, na de be-twiste verkoop, de verweerders sub 8 en 9 bereid waren het mobiel aan aanleggers terug over te dragen, tegen terugbetaling van de toewijzings-prijs, aanleggers zich onmiddellijk bekommerden over het lot van dit mobiel, in verband met het recht van de hypothecaire schuldeisers, voor het geval dat de verkoop zou vernietigd worden: «Il faudrait qu'à » tout le moins ils (verweerders sub 8 en 9) aient » l'accord des créanciers hypothécaires, car si la vente » est annulée, les meubles en question ne continue- » ront-ils pas à faire partie du gage hypothécaire des » créanciers? » (Brief van Mr Schöller aan Mr Biltris, dd. 6 Mei 1950);

Overwegende dat, wanneer onroerende goederen bij bestemming wegens een geval van overkracht door de schuldenaar verplaatst worden enkel om totale vernietiging te voorkomen, zijn hun onroerend karakter behouden en, derhalve, het pand van de hypothecaire schuldeisers blijven uitmaken (Luik, 20 October 1949, Pas. Maart-April 1951, bl. 17); dat men dus niet mag beweren dat de hypothecaire schuldeisers hun recht op deze goederen verloren hadden;

Overwegende dat men evenmin kan staande houden dat bedoelde goederen buiten het beslag en, derhalve, buiten de omzetting, in vrijwillige verkoop vielen;

Overwegende dat in rechte onroerende goederen bij bestemming van rechtswege, zelfs zonder uitdrukke-lijke vermelding, in het onroerend beslag begrepen zijn (Marcotty, I, n° 209-210; De Page, VII, n° 443, bl. 374 in fine); dat volgens artikel 3 van het lasten-kozier «de voorwerpen onroerend bij incorporatie of » bij bestemming en in het eigendom geplaatst door de » eigenaar» in de verkoop begrepen waren; dat, wan-neer erkend wordt dat de onroerende goederen bij bestemming hun onroerend karakter, niettegenstaande hun verplaatsing in een naburig gebouw, dat trouwens ook in het beslag begrepen was, niet verloren hadden, zij noodzakelijkerwijze — al ware het maar fictief en het begrip zelf van de onroerende goederen bij be-

stemming is een fictie — bij het onroerend goed, tot hetwelk zij bestemd waren, behoren; dat zij, derhalve, nog dienen beschouwd als «in het eigendom geplaatst » door de eigenaar» en in het beslag begrepen waren;

7° Bijzondere overeenkomsten tussen de kopers :

Overwegende dat aanleggers beweren dat tijdens een schorsing, die de definitieve toewijzing voorafging en anderhalf uur geduurd heeft, zekere liefhebbers in de gelegenheid waren gesteld onder elkaar over-eenkomsten te treffen om alzo mededingers te ver-wijderen; dat de uitslag van de verkoop aldus ernstig vervalst werd;

Overwegende dat aanleggers zelf toegeven dat zij het bestaan van dergelijke overeenkomsten niet kun-nen bewijzen; dat zij een aantal vermoedens inroepen, die, nochtans, niet van aard zijn om te doen aan-nemen dat er werkelijk tussen zekere liefhebbers een overeenkomst werd gesloten;

Overwegende, trouwens, dat het feit zelf, dat een overeenkomst tussen zekere liefhebbers gesloten werd, nog niet bewijst dat de vrijheid van opbod zodanig aangetast werd dat alle mededinging uitgesloten was;

Overwegende dat het niet opgaat te beweren dat de notaris de verplichting had de eindelijke toewijzing te schorsen, wegens de loutere mogelijkheid voor de liefhebbers dergelijke overeenkomsten te sluiten; dat, zoals hoger gezegd, de vraag van aanleggers, de ver-koop van de groep «Grand Hôtel» te splitsen niet gegrond was en men bezwaarlijk kan beweren dat, wanneer de schuldenaars de verrichtingen der toe-wijzing, door het stellen van ongerechtvaardigde eisen, vertraagd hebben, de notaris de verkoop had moeten uitstellen;

8° Artikel 54 der wet van 1 October 1947 op de oorlogsschade :

Overwegende dat onmiddellijk met zekere verweer-ders kan opgemerkt worden, dat zelfs in de veronder-stelling dat dit artikel niet alleen de dadelijke uit-winning, maar ook de vrijwillige verkoop na omzetting beoogt, het, nochtans, in casu, niet zou kunnen toe-gepast worden omdat de verweerders sub 2 en 3, die van de vervolgende partijen deel uitmaakten, geen bevoorrechte of hypothecaire schuldeisers waren ten aanzien van de groep «Grand Hôtel», en dat de Schatkist ook partij was in het verzoek tot omzetting;

Overwegende dat aanlegster op tussenkomst terecht laat opmerken dat deze wettekst slechts de dadelijke uitwinning heeft willen verbinden; dat dit blijkt uit de geschiedenis van deze wet (zie commentaar van artikel 60, dat artikel 54 van de huidige wet geworden is, in Parlementaire Besch., n° 181, 1946, bl. 25; Vranckx, «Het herstel der stoffelijke oorlogsschade», bl. 275);

Overwegende, bovendien, dat het geen twijfel lijdt dat, indien het door aanleggers ingeroepen middel moest gegrond verklaard worden, en de verkoop vernietigd, zij een zeer zware verantwoordelijkheid zou-den oplopen; dat zij inderdaad hun toestemming verleenden tot de omzetting, wanneer deze wettekst reeds bestond en zij ze zelfs ingeroepen hadden in het geding door hen ingeleid op 14 Juni 1948;

III. Ontbinding wegens benadeling :

Overwegende dat aanleggers, subsidiair, de ontbin-ding wegens benadeling vorderen t.a.v. de verkoop van de goederen die op 26 October 1949 toegewezen

werden, met uitzondering van de aan verweerster sub 10 toegewezen goederen;

Overwegende dat zekere verweerders opwerpen dat deze eis niet ontvankelijk is, omdat de vrijwillige verkoop na omzetting van het onroerend beslag dient beschouwd te worden als een verkoping, die, volgens de wet, alleen op rechterlijk gezag kon gedaan worden (1684 B. W.);

Overwegende dat de grondslag van de ontbinding wegens benadeling in het Burgerlijk Wetboek berust op een vermoeden juris et de jure van een wilsgebrek in hoofde van de verkoper, namelijk de zedelijke dwang; dat om deze redenen de vernietiging uit oorzaak van benadeling niet bestaat, wanneer de verkoop moet geschieden, buiten de toestemming en zelfs tegen de wil van de eigenaar; dat in dit geval er geen sprake kan zijn van zedelijke dwang op de verkoper uitgeoefend, omdat hij niet eens geroepen wordt om zijn toestemming te geven voor de verkoop van zijn eigendom tegen een bepaalde prijs; dat men dan best verstaat waarom de benadeling uitgesloten wordt, wanneer de verkoop slechts op rechterlijk gezag kan geschieden; dat Locré (VII, bl. 115, n° 35) schrijft: « On disait autrefois que la rescision ne devait point être admise contre les ventes forcées. Ces expressions étaient équivoques. Le projet de loi établit une règle simple et dont les conséquences peuvent être appliquées avec sûreté. Tout se réduit à examiner si la vente a pour principe la volonté libre de ceux dont les biens sont vendus, ou si l'intervention de la justice était absolument nécessaire d'après la loi pour que la vente eût son effet; si c'est en un mot la justice qui vend pour suppléer au défaut de volonté ou de capacité de la part de celui dont la propriété est vendue »; dat Merlin (VII, Lsion, par. 1) dezelfde gedachte uitdrukt met te zeggen dat de koper « contracte avec la justice » en, derhalve, de eigenaar van het goed niet heeft kunnen bedriegen;

Overwegende dat men bezwaarlijk kan beweren dat de vrijwillige verkoop na omzetting de vrije wil van de eigenaar ten grondslag heeft; dat in werkelijkheid zijn wil slechts is versist om de uitvoerigsvormen van de verkoop te wijzigen; dat zijn toestemming niet slaat op het feit zelf van de verkoop, doch enkel op de wijze, waarop er zal verkocht worden;

Overwegende dat het geen twijfel lijdt dat na omzetting het inbeslaggenomen goed onder de hand van het gerecht wordt gehandhaafd (zie artikelen 87 en 88 van de wet van 15 Augustus 1854); dat de eigenaar niet bij machte is, noch vóór, noch na de omzetting de verkoop van zijn eigendom te beletten en dat zijn toestemming bij de toewijzing niet eens vereist is;

Overwegende dat zelfs de rechtspraak, die in zake dadelijke uitwinning, de vernietiging wegens benadeling aanneemt, de nadruk legt op het feit dat er geen inbeslagneming geschied is en dat het te koop gestelde goed niet te voren onder de hand van het gerecht door een openbaar officier geplaatst werd (zie Beroep Luik, 26 Januari 1938, R. P. N. 1938, bl. 328); dat welke stelling men ook moge aannemen t.a.v. de ontvankelijkheid van de eis tot vernietiging wegens benadeling in zake dadelijke uitwinning (zie studie van Prof. Van de Vorst, R. P. N. 1938, bl. 609), het niet kan betwist worden dat de toestand gans anders is wanneer het onroerend beslag omgezet wordt in een zogezegde vrijwillige verkoop; dat, in dit geval het te koop gestelde goed te voren onder de hand van het gerecht werd gesteld en gehandhaafd wordt; dat de heer Voorzitter der Rechtbank de verkoop beveelt

(ordonnera la vente), wanneer zijn rol, bij de dadelijke uitwinning, zich tot de aanstelling van een notaris beperkt; dat hieruit blijkt dat de vrijwillige verkoop na omzetting slechts wettelijk op rechterlijk gezag kan geschieden; dat, derhalve, de opwerping van verweerders gegrond is;

IV. Schadevergoeding :

Overwegende dat aanleggers nog meer subsidiair schadevergoeding vorderen van de eerste vier verweerders en van twaalfde verweerder uit hoofde van « machtsmisbruik of van de onregelmatigheden begaan sedert het bevel van omzetting tot de eindelijke toewijzingen »;

Overwegende dat, ten aanzien van de schuldeisers, aanleggers doen gelden dat zij niet gerechtigd waren de verkoop van al de loten te eisen, wanneer de toewijzing van de twee vleugels van het Grand Hôtel, ter uitzondering van het hoofdgebouw, hunne schadevorderingen volledig zou gedekt hebben;

Overwegende dat onmiddellijk dient opgemerkt te worden dat de toewijzing van bedoelde vleugels niet volstond om de schuldvorderingen van tweede en derde verweerder, die op het Tourist Hôtel ingeschreven waren, te vereffenen; dat zoals hoger gezegd, er geen sprake kon zijn van misbruik van recht, gezien de bijzondere clause in het bevel van omzetting opgenomen;

Overwegende dat aanleggers, ten overstaan van de aangestelde notaris, twaalfde verweerder, zich beperken hun hierboven uiteengezette grieven te herhalen; dat er in bovenvermelde overwegingen voldoende gewezen werd op het feit dat de notaris geen fout begaan heeft; dat hij niet gerechtigd was de verkoop stop te zetten of een nieuw uitstel aan de schuldenaars te verlenen; dat er nadruk dient gelegd te worden op het feit dat aanleggers zelf in de voormiddag van 26 October 1949, datum der eindelijke toewijzing, hun schuldeisers voor de heer Voorzitter der Rechtbank hadden gedagvaard om uitstel tot 30 November 1949 te bekomen en dat zij van deze procedure moesten afzien omdat zij de toestemming van hun schuldeisers niet bekwamen; dat een voorziening van de heer Voorzitter of de heer Vrederechter geenszins verrechtvaardigd was, daar deze magistraten geen uitstel mochten verlenen;

Overwegende dat, in strijd met de bewering van aanleggers, de aangestelde notaris niet gerechtigd was de verkoop te verschuiven naar een latere datum, wegens de loutere mogelijkheid voor zekere liefhebbers, tijdens de schorsing van de toewijzing, overeenkomsten te sluiten;

Overwegende dat uit het onderzoek der door aanleggers ingeroepen middelen duidelijk blijkt dat twaalfde verweerder geen missing begaan heeft en in tegendeel alles in het werk gesteld heeft om het goed van aanleggers in de meest gunstige voorwaarden te verwezenlijken;

V. Tegeneis :

Overwegende dat de verweerders hiernavermeld bij middel van tegeneis de volgende schadevergoeding van aanleggers vorderen :

1 ^o 2 ^{de} en 3 ^{de} verweerders :	fr. 600.000,—;
4 ^{de} verweerder	fr. 200.000,—;
5 ^{de} verweerder	fr. 200.000,—;
8 ^o a) en b) verweerders	fr. 150.000,—;
9 ^{de} verweerder	fr. 150.000,—;
10 ^{de} verweerder	fr. 310.000,—;
12 ^{de} verweerder	fr. 1,—;

Overwegende dat deze tegeneisen gesteund zijn op het roekeloos en tergend karakter van het geding;

Overwegende dat iedereen gerechtigd is zijn toevlucht tot de rechterlijke macht te nemen; dat wanneer men misbruik maakt van dit recht de voorziening in rechte als roekeloos en tergend voorkomt;

Overwegende dat er slechts misbruik van bedoeld recht zal bestaan wanneer de aalegger bedrog pleegt of een zware fout begaat (Rép. prat. de droit belge, V°, Responsabilité, n°s 1440 en vlg.);

Overwegende dat uit de beschouwingen zelf van huidig vonnis blijkt dat zekere middelen, door aanleggers ingeroepen, aan de beoordeling van de Rechtbank mochten onderworpen worden, zonder dat men in hoofde van aanleggers bedrog of een zware fout kan aanvaarden; dat er, nochtans, dient gezegd te worden dat andere middelen geen blijk geven van goede trouw in hoofde van zelfde aanleggers;

Overwegende dat het volstaat dat zekere middelen een ernstig karakter zouden vertonen opdat het geding niet als tergend en roekeloos zou voorkomen;

Overwegende dat verweerster sub 10° doet gelden dat het geding te haren opzichte bijzonder roekeloos is daar aanleggers tegenover haar de middelen hierboven onderzocht onder II, 5°, 6° en d° en III, niet hebben ingercepen; dat dit nochtans niet wegneemt dat het inroepen van zekere andere middelen geen bedrog of zware fout in hoofde van aanleggers tegenover deze verweerster uitmaakte;

Overwegende dat dezelfde verweerster te recht doet gelden dat aanleggers niet gerechtigd waren, bij middel van brieven en zelfs deurwaardersexploiten, te pogen de verhuring door verweerster van de door haar aangekochte eigendommen te verhinderen; dat, nochtans, uit het onderzoek van de door haar gevorderde posten van schadevergoeding blijkt dat zij geen schadevergoeding voor deze daad eist; dat zij, trouwens, niet zegt of aanleggers in hun poging geslaagd zijn;

Overwegende dat, voor wat aangaat het wederrechtelijk behouden door aanleggers van de door hen vooraf geïnde huurgelden, en die, in de stelling van verweerster, haar moeten toekomen, betwisting, die het voorwerp van een afzonderlijk geding uitmaakt, en waarvan de uitspraak geschorst werd tot na het beslechten van huidig geding — verweerster schade-loos zal gesteld worden bij middel van de toekenning van de wettelijke intresten; dat, bovendien, dient opgemerkt te worden dat zij evenmin voor dit feit een bepaalde schadevergoeding in haar besluiten vordert;

Overwegende dat de door verweerster aangeduide schadeposten wel als het rechtstreeks gevolg van het inspannen van huidig geding mogen beschouwd worden; dat dit geding, nochtans, niet als roekeloos en tergend voorkomt;

Overwegende dat aanleggers tegenover 12de verweerder, hun eigen notaris, weinig erkentelijkheid aan de dag hebben gelegd, doch dat, zoals hier hoger gezegd, het volstaat dat zekere middelen een ernstig karakter zouden vertonen opdat het geding niet als tergend en roekeloos zou kunnen bestempeld worden;

V. Over de eis in tussenkomst :

Overwegende dat de ontvankelijkheid van deze eis niet betwist wordt; dat uit de hierboven uiteengezette beschouwingen blijkt dat de verkoop van de loten 6 tot 10, geldig en regelmatig gebeurd is;

Overwegende dat aanlegster in tussenkomst van verweerders in tussenkomst (hoofdaanleggers) een schadevergoeding van 350.000,— frank wegens roekeloos en tergend geding vordert;

Dat deze eis, voor dezelfde redenen, evenmin gegrond is als deze van de hoofdverweerders;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer — 16 Januari 1952.

Voorzitter : M. De Preter.

Rechters : M.M. Van Leckwijck en Jans.

Advocaten : Mrs G. Franck en Percy.

Verkeer. — Aansprakelijkheid van de autobestuurder, die uit dienstvaardigheid iemand vervoert. — Bruusk remmen na bandbreuk is fout.

De autobestuurder, die uit dienstvaardigheid iemand vervoert, is krachtens de artikelen 1382 v.v. B.W. verantwoordelijk voor elke fout, hoe gering ook, waardoor aan de vervoerde persoon schade berokkend wordt.

Het bruusk remmen na bandbreuk levert een fout op.

Het bedrag der toe te kennen schadevergoeding hangt af van de hoegrootheid der schade en niet van de zwaartichtheid van de begane fout.

Ort en cs. t/ Kestemont.

Aangezien de vordering strekt tot herstel van de schade, die aanleggers zouden geleden hebben tengevolge van een auto-ongeval, dat te Rhisnes op 8 October 1949 gebeurde;

Overwegende dat verweerder op die dag zijn voertuig « Mercury », waarin de drie aanleggers hadden plaats genomen, op de weg Brussel-Namen bestuurde;

Dat rond 15,30 uur te Rhisnes ter hoogte van de weg naar het Fort van Suarlée, waar de bocht vrij scherp is, de rechter achterband sprong, waarop verweerder dadelijk bruusk remde; dat zijn voertuig dan op de rechter berm reed, waar het twee bochtpalen afrukte, de rijweg overstak, een boom raakte, waar de rechter deur afviel, om de rijweg dan opnieuw over te rijden en met het achtergedeelte in de gracht terecht te komen op meer dan 30 meter van de aangereiden boom;

Wat de ontvankelijkheid betreft :

Overwegende dat de dagvaarding duidelijk bepaalt dat verweerder aangesproken wordt op grond van zijn burgerlijke verantwoordelijkheid wegens de schade, die hij aan aanleggers veroorzaakt zou hebben door het verliezen van het meesterschap en de contrôle over het stuur; dat verweerder zich dienvolgens niet kon vergissen over de gronden van de eis en zijn verdediging met kennis van zaken kon voorbereiden, wat hij dan ook op nauwkeurige wijze gedaan heeft; dat de opgeworpen exceptie « obscuri libelli » derhalve niet kan aanvaard worden.

Ten gronde :

Overwegende dat het kosteloos karakter van het bedoelde vervoer niet betwist wordt;

Overwegende dat de vervoerder, die uit dienstvaardigheid iemand vervoert, onderworpen blijft aan de verantwoordelijkheid krachtens artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek en dehalve aansprakelijk is voor elke fout, hoe gering ook, waar-

door schade berokkend wordt (De Page, II, 1046; Beroep Luik, 27 October 1949, Pas. 1950, II, 13);

Overwegende dat de bandbreuk in casu niet kan toegeschreven worden aan verweerder; dat zijn voertuig immers om zo te zeggen nieuw was en geen foutieve of onhandig manoeuvre van zijnenwege de bandbreuk kan teweeggebracht hebben; dat zijn snelheid van 60/70 km./uur op een grote weg, in zeer goede staat van onderhoud, bij schoon weder en goede zichtbaarheid niet als overdreven mag aangezien worden;

Overwegende dat verweerder echter dadelijk na de bandbreuk brusk geremd heeft, wat op zichzelf reeds een fout was, en vervolgens volledig de contrôle over zijn voertuig verloren heeft; dat hij de hierboven beschreven fantastische bewegingen uitvoerde; dat de reactie van verweerder derhalve noch als handig noch als gerechtvaardigd kan beschouwd worden en zij als de noodzakelijke oorzaak van de schade dient aangezien te worden;

Overwegende dat het bedrag der toe te kennen schadeloosstelling afhangt van de hoegrootheid der schade en niet van de zwaarwichtigheid der fout;

Overwegende dat de omvang van de lichamelijke schade, door eerste aanlegster geleden, in de huidige stand van het geding niet vaststaat en het passend blijkt de onderzoeksmaatregel, door aanleggers aangeboden, te bevelen; dat de dokterskosten ten bedrage van 5.436,50 frank echter niet betwist worden en thans reeds kunnen toegekend worden; dat de schade aan klederen door geen bewijs-elementen worden gestaafd en bijgevolg niet in aanmerking kan genomen worden;

Overwegende dat het bewijs niet geleverd, noch aangeboden wordt van enige schade door tweede en derde aanleggers geleden en hun eis dan ook dient afgewezen te worden.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

2e Kamer. — 24 April 1952.

Voorzitter: M. D'Hoedt.

Referendaris: M. Kesteloot.

Advocaten: Mrs De Graeve en Claes.

1. **Schuldvernieuwing.** — Door het in ontvangst nemen en in omloop brengen van accepten komt schuldvernieuwing niet noodzakelijkerwijze tot stand.
2. **Voorrechten op zeeschepen.** — Herstellingskosten gedaan met het oog op het zeewaardig maken van een schip zijn niet bevoorrecht ingevolge art. 23, par. 1, nr I van de wet op de zeevaart. — Bijzonder karakter van de voorrechten op zeeschepen.
 1. Door het inontvangst nemen en het in omloop brengen door de schuldeiser van door de schuldenaar ter garantie van de betaling ener vroegere schuld geaccepteerde wissels komt geen schuldvernieuwing tot stand, tenzij partijen anders zouden zijn overeengekomen bv. door de gelijktijdige afgifte van een kwijting over de oude schuld.
 2. Overeenkomstig art. 23, par. 1, n° 1 van de wet op de zeevaart, zijn o.a. alleen bevoorrecht de in het gemeenschappelijk belang van de schuldeisers gedane uitgaven tot behoud van het schip in de laatste haven. Daaronder zijn niet begrepen de uitgaven, die gedaan worden om het schip zeewaardig te maken.

Dergelijke uitgaven zijn ook niet bevoorrecht

krachtens art. 20, n° 4 van de wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken; vermits een schip slechts met de bij de wet op de zeevaart voorziene voorrechten kan bezwaard worden, ter uitsluiting van de voorrechten van het gewone recht.

Panesi t/ Vantorre.

Aangezien de vordering strekt te horen zeggen voor recht dat aanlegger een voorrecht heeft voor de betaling van zijn schuldvordering van 61.039,30 frank lastens verweerder op de verkoopprijs van dezes vaartuig Z. 504 «Louissette-Francine»;

Aangezien partijen accoord gaan dat aanlegger voor rekening van verweerder herstellingswerken uitvoerde aan voornoemd vaartuig, dat aan verweerder toebehoort; dat de prijs dezer werken de som van 103.817,30 frank bedroeg en dat, na betaling van zekere afkortingen, verweerder op 16 Juni 1951, een saldo van 65.817,30 frank verschuldigd bleef; dat hij op deze laatste datum, ter dekking van deze schuld, elf wisselbrieven aanvaardde, tien van 6.000 frank en één van 5.817,30 frank, betaalbaar op verscheidene data; dat verweerder de eerste dezer wisselbrieven vereffende, doch de drie volgende liet protesteren, en ook de zeven laatste onbetaald liet; dat aanlegger, op 3 November 1951, verweerder deed dagvaarden in betaling van de drie voormelde geprotesteerde wissels, en op 8 November daaropvolgende, van de Rechtbank van Koophandel te Oostende, lastens verweerder een vonnis bij verstek bekwam;

Aangezien de rechtspraak en rechtsleer aannemen dat het aanvaarden en in omloop brengen door de schuldeiser van door de schuldenaar aanvaarde wisselbrieven, zelfs zonder voorbehoud, geen schuldvernieuwing tot stand brengt, tenzij partijen dienaangaande strijdig zouden bedongen hebben, bij voorbeeld door de gelijktijdige afgifte van een kwijting voor de oude schuld (R.P.D.B., Obligations, 1625 en volg.; De Page, Dr. Civ. B., deel III, Nr 579; zie ook Nouvelles, Dr. Commercial, Deel II, Nrs 1122 en volg.);

Aangezien zelf dan wanneer aanlegger verweerder voor de bevoegde Rechtbank zou gedagvaard hebben in betaling van al de wisselbrieven ter dekking van de oorspronkelijke schuld aanvaard — «in casu» werd slechts gedagvaard voor drie onder de tien onvereffend gebleven wisselbrieven — en vonnis bekomen hebben, de oorspronkelijke schuldvordering van aanlegger, hoofdens aan een vaartuig uitgevoerde herstellingswerken, daardoor niet zou verdwenen zijn; dat de dagvaarding in betaling van wisselbrieven slechts de schuldeiser belet opnieuw te dagvaarden in betaling van de som verschuldigd volgens het oorspronkelijk contract, doch, bij gebrek van schuldvernieuwing, de oorspronkelijke schuldvordering, met de er aan gebeurlijk verbonden voorrechten, niet doet verdwijnen;

Aangezien vaststaat dat de herstellingswerken welk aanlegger voor rekening van verweerder aan zijn vaartuig Z. 504 «Louissette-Francine» uitvoerde, belangrijke herstellingswerken waren, besteld wanneer het vaartuig in de thuishaven lag en ten einde het zeewaardig te maken om naar de visserijgronden uit te varen (zie de bewoording van de dagvaarding);

Aangezien aanlegger ten onrechte beweert dat de prijs dezer herstellingswerken bevoorrecht is op het vaartuig bij toepassing van art. 23 par. 1, Nr 1 van de wet op de Zeevaart en ook bij toepassing van art. 20 Nr 4 der wet van 16 December 1851, op de voorrechten en hypotheeken;

Aangezien inderdaad, vermeld art. 23, par. 1, Nr 1, van de wet op de zeevaart slechts de onkosten bedoelt,

in het gemeen belang van de schuldeisers gedaan voor de bewaring van het vaartuig sedert zijn intrede in de laatste haven en tot de verkoping; dat in het onderhavig geval aanlegger niet loutere herstellingen tot bewaring van het vaartuig in zijn thuishaven uitvoerde doch meer belangrijke werken, ten einde het vaartuig zeewaardig te maken en geschikt voor de zeevisserij;

Aangezien het nutteloos voorkomt te onderzoeken of de aldus werkelijk uitgevoerde herstellingswerken anderzijds voorzien zijn bij art. 20 Nr 4 van de algemene wet op de voorrechten en hypotheek;

Dat een vaartuig slechts met deze voorrechten kan bezwaard worden welke door de bijzondere wet op de zeevaart bepaald worden; dat de bijzondere voorrechten van het zeevaartrecht de voorrechten van het gemeen recht uitsluiten (Handelsr. Oostende, 12.8.1932; Jur. Com. Fl. 1932, 237; Gent, 12.6.1933; Jur. Com. Fl., 1933, 103; Smeesters en Winkelmolen, Droit Maritime et Fluvial, deel I, Nr 34; De Page, Dr. Civ. B., deel VII, 1, Nr 275; R.P.D.B., Navire-Navigation, Nr 81);

Aangezien de schuldvordering van aanlegger bij gevolg niet bevoorrecht is op het vaartuig van verweerder of op dezes verkoopprijs;

.....

BIBLIOGRAPHIE

KRANENBURG R.: Het Nederlandsch Staatsrecht (zevende herziene druk). - H. D. Tjeenk Willink & Zn., Haarlem, 1951. 763 p.

Het boek van Prof. Kranenburg over het Nederlandsch Staatsrecht is, samen met dat van Prof. Van der Pot, het klassieke werk over de staatrechtswetenschap aan de Nederlandse universiteiten.

Het feit dat er thans een 7e druk van verschenen is onderlijnt er nog de belangrijkheid van.

Waar over het algemeen nieuwe drukken gepaard gaan met de uitbreiding en vollediging van een wetenschappelijk werk, zien wij thans het tegenovergestelde fenomeen zich voordoen. Prof. Kranenburg heeft zijn boek op vrij belangrijke wijze besnoeid. Wanneer het vroeger in twee delen verscheen, is het thans in één enkel deel gecondenseerd geworden en verschillende uiteenzettingen, zoals deze betreffende het kiesrecht, het waterschapsrecht, de parlementaire geschiedenis, het belastingrecht en nog andere, zijn in belangrijke mate in omvang verminderd. De auteur is van mening dat er in de laatste tijd meerdere bijzondere werken over al deze onderwerpen zijn verschenen, die het hem mogelijk maakten zijn werk in te korten.

Naar aanleiding van de nieuwe verhouding, welke ontstaan is tussen Nederland en Indonesië, is het hoofdstuk, dat in de vorige uitgave gewijd was aan de betrekkingen tussen de Nederlandse staat en zijn overzeese gebieden grotendeels weggevalen.

Wanneer men zich afvraagt of hierdoor het werk al dan niet gewonnen heeft, zouden wij voor Nederland moeilijk deze vraag kunnen beantwoorden. Voor België echter is het zonder twiifel dat het boek in zijn nieuwe vorm van aard is om nog in sterkere mate dan dit vroeger bij de tweedelige uitgave reeds het geval was, belangstelling te wekken.

Misschien hebben zich vroeger in ons land sommige juristen wel eens laten afschrikken door de uitgebreidheid van het tweedelig werk; zij zullen echter thans zonder twiifel gemakkelijker grijpen naar deze nieuwe

7e druk, waar heel het Nederlands staatsrecht in één enkel deel is uiteengezet. En degenen die het boek lezen, zullen rijkelijk voor hun moeite beloond worden, want Prof. Kranenburg geeft hun een overvloedige documentatie, hij bespreekt op scherpzinnige wijze de vele delicate problemen van het staatsrecht, die zich ook in ons land stellen, en hij doet dit in een stijl die hem eigen is, scherp, zakelijk en lumineus, die het een werkelijk genot maakt dit boek door te werken.

René Victor.

Dr Mr P. A. H. BAAN: De psychiater in Foro (Het overkoepelend denken - II). - Utrecht, 1952, N.V. A. Oosthoek's Uitgevers Mij.

In de rede die hij op 3 Maart jl. uitsprak, bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar in de forensische psychiatrie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, heeft de heer Baan de moed gehad stelling te nemen in de discussie omtrent de hervorming van het strafrecht, en duidelijk te wijzen op de algemene betekenis van de vorm onzer reactie tegen de misdaad.

In 1947 reeds, had de heer Baan, als privaats docent, kernachtig gesproken over de noodzakelijkheid van een overkoepelend denken, wat van de medicus vergt dat hij zich niet zo zeer op de ziekte als zodanig zou richten, maar wel op de zieke mens, en wat van de jurist vergt dat hij niet uitsluitelijk belang zou hechten aan de misdaad, maar ook en vooral aan de personalia van de persoon die wegens die misdaad ter verantwoording wordt opgeroepen.

Thans heeft Prof. Baan zijn stelling uitgebreid tot het grondprobleem van het strafrecht, namelijk datgene van een keuze tussen agressieve wraakneming en diepmenselijke tegemoetkoming, van een keuze tussen «de sfeer van macht, angst en op zijn best dressuur, die de specifiek menselijke waardigheid mis kent, ... en de sfeer van het liefdevol bekommerd zijn om de naaste, ... die de keten van macht en angst slaakt door de hoogste waarden van liefde en in liefde geworteld natuurlijk gezag».

De auteur zal niet worden tegengesproken wanneer hij onderstreept dat nog zo veel magistraten hun taak inzien onder het gevaarlijk teken van de macht en de macht beschouwen niet als een factor te midden van andere, maar als het essentiële, zoniet het enige.

De heer Baan toont dan ook aan hoe de relatie «rechter-verdachte» moet worden een relatie van mens tot medemens, «omdat het eerst dan mogelijk is, dat hij zijn medemens recht doet wedervaren». Verder toont hij aan hoe de verhouding «rechter-psychiater» moet worden een ontmoeting op een boven het vakgebied liggend vlak, een hiërarchieloze medemenselijke ontmoeting ter overweging van het lot der delinquenten. Eindelijk toont hij aan hoe de verhouding van psychiater tot delinquent moet kunnen wortelen in algeheel vertrouwen, wat *per se* vergt dat de expert tot relatieve geheimhouding zou gemachtigd blijven.

Van een justitie die gesteund ging op macht en wraak, evolueert men geleidelijk naar een optreden dat steunt op medemenselijk ontmoeten. De keus is: macht, angst, frustratie en agressie — óf: liefde, gezag, vertrouwen en aanvaarding. Wie zich werkelijk wil inspannen voor beter strafrecht zal hierover lang nadenken.

En voor wie dit oproerig zou vinden, kan worden gezegd dat hij het werkelijk probleem van de misdaad nog niet heeft benaderd, en dat zijn sympathiegave nog niet is ontloken.

S. V.

LE BRAS G. : Divorce et séparation de corps dans le monde contemporain. Première partie : Les législations positives, avec la collaboration de Marc Ancel. I. - Europe. - Recueil Sirey, Paris, 1952. 355 p.

De uitgaven bezorgd door het Institut de Droit comparé der Universiteit van Parijs zijn even belangrijk op wetenschappelijk gebied als op het gebied van de praktijk.

Onlangs brachten wij nog in het Rechtskundig Weekblad verslag uit over het 6e deel dat in deze serie werd gepubliceerd en dat handelde over de penitentiaire stelsels in de verschillende landen.

Thans is er een nieuw deel verschenen dat een voortreffelijke aanwinst vormt voor de wetenschap van het burgerlijk recht, doch dat voor de praktijk niet minder belangrijk is.

Onder de leiding van Prof. Gabriel Le Bras en met medewerking van Marc Ancel, Kamervoorzitter bij het Hof van Beroep te Parijs, gaf het Instituut een verzamelwerk uit over de tegenwoordige toestand van de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed in de verschillende landen. Het was de bedoeling de toestand te onderzoeken over heel de wereld; het eerste deel, dat thans van de pers is gekomen, beperkt zich tot de Europese staten. De inlichtingen zijn verstrekt geworden door vooraanstaande juristen uit de verschillende landen en voor elke staat is er, volgens een vast schema, een uiteenzetting niet enkel van de wetgeving, doch ook van de rechtspraktijk op het onderzocht gebied.

Na een beknopt historisch overzicht, volgt een aanduiding van de wetgevende en de jurisprudentiële bronnen, de bijzondere bibliographie op het stuk en eindelijk zowel voor de echtscheiding als voor de scheiding van tafel en bed een onderzoek naar de redenen, de bevoegdheid der rechtsmachten, de procedure, de mogelijke incidenten, die zich tijdens de rechtspleging kunnen voordoen, en de gevolgen der rechterlijke uitspraak.

Een dergelijke verzameling van gegevens was ons reeds bezorgd geworden in het 3e deel van het bekend werk van Arthur Pierard « Divorce et séparation de corps », doch deze auteur had zich beijverd hoofdzakelijk de teksten te geven van de wetten die in de verschillende landen in voege waren. Dit boek heeft buitengewoon grote diensten bewezen, doch, verschenen in 1929, is het thans verouderd.

De hier besproken uitgave van het Institut de Droit comparé der Universiteit te Parijs vermeldt niet de wettelijke teksten, doch vat deze op synthetische wijze samen. Het blijkt echter door de lectuur van het werk dat in vele landen de jurisprudentiële praktijk misschien nog veel belangrijker is dan de wettelijke teksten zelf en het is de grote verdienste van dit werk voor elke staat een voortreffelijk overzicht te geven van de strekkingen welke zich in de jurisprudentie voordoen.

Wat België betreft is de tekst niet door een Belgisch specialist opgesteld geworden, doch rechtstreeks door de samenstellers van het werk, aan de hand van de gegevens verstrekt in de geciteerde bibliographie. Daarin ligt misschien de oorzaak dat er in de uiteenzetting wel eens een kleine vergissing kan ontdekt worden, zo b.v. de vermelding op blz. 60 dat de schorsingstermijn, opgelegd door de raadkamer, na de voorafgaandelijke verschijningen voor de voorzitter van de rechtbank, begint te lopen vanaf het verzendingsbevel de zaak naar de rechtbank. De stellers hebben hier de wijziging uit het oog verloren die in voege is gebracht

geworden door het K. B. van 7 Februari 1936. Het is sedertdien de datum van het opstellen van het proces-verbaal der nederlegging van het rekwest die het uitgangspunt vormt van de schorsingstermijn van zes maanden.

Dit is slechts een detail en doet niets af aan de buitengewone waarde van de overvloed nuttige en betrouwbare inlichtingen die men hier verzameld vindt en die het werk maken tot een onmisbaar vade-mecum voor al degenen die pleiten in zaken van echtscheiding en scheiding van tafel en bed.

Het werk is voorafgegaan door een inleiding, waarin op beknopte wijze een algemeen overzicht wordt gegeven van de evolutie der echtscheiding in Europa, vanaf de toestand in vroegere eeuwen, vóór de kerkelijke rechtsmachten, tot de zeer bonte verscheidenheid van stelsels die zich tegenwoordig voordoet.

Een tweede deel zal de toestand beschrijven in de extra-Europese naties en Prof. Le Bras kondigt aan dan, na het verschijnen van dit tweede deel, het werkelijk wetenschappelijk juridisch werk voor het Instituut van Parijs slechts zal beginnen, namelijk de werkelijke rechtsvergelijking volgens de religieuze en ideologische systemen die in de verschillende landen gelden, de sociale levensvoorwaarden welke er zich voordoen en de algemene statistieken betreffende de echtscheidingen en de scheidingen van tafel en bed. Dit werk, waarvoor de samenwerking van juristen uit heel de wereld zal gevraagd worden, laat ons een wetenschappelijke prestatie verwachten van uitzonderlijke betekenis.

René Victor.

OFFTINGER K. : Vom Handwerkzeug der Juristischen Schriftstellerei. - Für junge Autoren. Zweite überarbeitete Auflage. - Zürich, Schulthess & AG., 1952, 182 blzn.

De schrijver van dit werkje, hoogleraar aan de Faculteit van de Rechten en de Staatswetenschappen der Universiteit te Zurich, is buiten de grenzen van zijn land bekend door zijn tweedelig werk over de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad (Schweizerisches Haftpflichtrecht, 2. dln. Zürich, 1940-42).

Het hier besproken boekje verscheen in eerste druk in 1944. Het werd zo pas herwerkt en merkkelijk aangevuld opnieuw uitgegeven.

Een ervaren hoogleraar bedoelt hier aan jonge schrijvers zakelijke, praktische en duidelijke richtlijnen te geven voor hun opzoekingen en de redactie van hun verhandeling. In dit opzet is hij volkomen geslaagd. Bovendien — expertus potest credere — is de eerste uitgave reeds een nuttige inleiding gebleken voor de vreemde juristen die het zo belangwekkend Zwitsers recht wensten te bestuderen. In deze tweede herwerkte druk heeft de auteur hiermede uitdrukkelijk rekening gehouden. Dit boekje is dan ook ongetwijfeld de onontbeerlijke eerste inleiding geworden tot de studie van het Zwitsers recht.

Het eerste deel bevat, benevens veel zakelijke en praktische gegevens, zoals de geijkte afkortingen en criteerwijzen in de Duits- en Franstalige Zwitserse rechtsleer en rechtspraak, alle nodige gegevens betreffende de Zwitserse rechtsbronnen: de wet, de rechtsleer, — zowel de handboeken als de tijdschriften, — en de rechtspraak met haar verschillende publicaties. Deze paragrafen bevatten niet alleen de noodzakelijke documentatie, maar bovendien, als eerste kennismaking, interessante juridische gegevens omtrent wet en rechtspraak in Zwitserland.

In het tweede deel behandelt de schrijver de juri-

dische verhandeling zelf, zowel naar de vorm als naar de inhoud. Vele jonge juristen zullen hierin dan ook nuttige richtlijnen vinden.

Indien de auteur hier in menig opzicht, en terecht, streng is, dan zal meer dan een jonge schrijver hierin toch aanmoedigende wenken en opmerkingen kunnen putten. De zakelijke en duidelijke richtlijnen getuigen immers van een grote ervaring en een fijn psychologisch doorzicht in de moeilijkheden van de juridische wetenschappelijke arbeid. Ongetwijfeld zullen ook meer ervaren schrijvers in deze bladzijden een vruchtbare lectuur ontdekken.

Wij mogen hier niet buiten het bestek van een korte boekbespreking treden. Vele eigenaardige Zwitserse oplossingen worden in het eerste deel van dit werk bondig maar klaar uiteengezet, o.m. betreffende de *Bereingte Sammlung der Bundesgesetze und Verordnungen* (1848-1947), waarmede de Belgische jurist thans, sedert korte tijd kennis kan maken in de Frans-talige uitgave « *Recueil systématique des lois et ordonnances 1848-1947* » in de Bibliotheek van het Ministerie van Justitie te Brussel. Deze verzameling is ongetwijfeld een degelijk voorbeeld dat hier ten lande voor navolging vatbaar is. Opmerkingen terloops gemaakt in verband met de meertaligheid van Zwitserland en de bladzijden aan de taal der juristen gewijd, zullen voor vele landgenoten stof tot overweging bevatten.

Mag ik tot slot nog wijzen op de nadruk die op de rechtsvergelijking gelegd wordt: « Ein kleines Land wie das unsere kann sich nicht selber genügen, in geistigen Dingen gibt es keine Autarkie. Gerade in Rechtsfragen ist die gegenseitige Befruchtung notwendig und erfolgspredend » (blz. 64). Dit kan hier voor ons als aanmoediging gelden, om de vergelijkende studie van het Zwitsers recht aan te vatten.

Wie het Zwitsers recht zal benaderen en vooral meer algemeen nog de jurist die schrijft, vindt in dit degelijk werk een betrouwbare en vooral een toegewijde gids.

Jan Ronse.

MEDEDELINGEN

ACHTERSTAND IN VLAAMSE MAGISTRATUUR

In ons nummer van 8 Juni 1952 (n° 38, kol. 1661) verscheen een artikel betreffende de achterstand in de Vlaamse magistratuur, waarin op zakelijke gronden betoogd worde dat voor de Vlaamse provinciën het aantal magistraten zou moeten afgestemd worden op het bevolkingscijfer.

Van bevoegde zijde wordt er ons thans op gewezen dat de cijfers, die in artikel voorkomen, niet volledig juist zijn.

Afgerond op de duizendtallen is het bevolkingscijfer van Henegouwen niet 1.190.000, maar wel 1.246.000; dit van Antwerpen niet 1.248.000, maar wel 1.317.000; dit van Luxemburg niet 240.000, maar wel 214.000; dit van Limburg eindelijk niet 360.000, maar 495.000.

In tegenwoordigheid van deze cijfers wordt de stelling van de schrijver van het artikel nog aanmerkelijk versterkt, vooral voor wat Limburg betreft.

Het zou dan ook nuttig zijn aan de hand van deze gegevens de berekeningen van de steller van het artikel te herzien. De achterstand die zich voordoet in de Vlaamse magistratuur zou aldus nog veel duidelijker in een schril licht gesteld worden.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad - n° 25 van 21 Juni 1952.

Prof. Mr J. Van Oven : Duurzame contractuele rechtsbetrekkingen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4248 van 21 Juni 1952.

Prof. Mr J. Offerhaus : De drie ontwerp-conventies over internationaal privaatrecht van de Haagse Conferentie. — H. R. Heerema : De jongste wijziging van de Successiewet ten aanzien van de weduwenpensioenen. — Y. D. C. van Duyn : Rechterlijke en administratieve beslissingen inzake notariaat en fiscaal recht, Registratiewet.

Journal des Tribunaux - 22 Juni 1952, n° 3944.

L'Industrie et le Barreau, par A. Janssens-Brigode. — Cyr. Cambier : Le Congrès international des sciences administratives.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer - 15 juin 1952, n° 24.

A. Sahier : En marge du décret sur l'immatriculation. — Guy Le Maire de Warzee : L'acquisition de la nationalité belge au Ruandi-Urundi.

Revue générale des Assurances et des Responsabilités - n° 4.

Guy Boumal : De la capacité aquilienne du mineur et de sa responsabilité civile personnelle.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation - 19 juin 1952, 24e cahier.

Clause Giverdon : La qualité condition de recevabilité de l'action en justice.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"